

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

SUB SEMNUL CONGRESULUI AL IX-LEA AL PARTIDULUI

Cu litere de aur

Pe măsura trecerii timpului, evenimentele mari, memorabile, ale istoriei își dezvăluie o tot mai largă paletă de semnificații în actualitate. Este această proprietate a lor care consacră o permanentă și tulburătoare perspectivă în focarul căreia se adună gândul, simțirea și lucrarea tuturor generațiilor, astfel încit, ele, aceste evenimente, să se poată constitui ca adevărate borne în timpul și frământarea istorică a patriei.

Evenimentul crucial pe trecut acum douăzeci și trei de ani, Congresul al IX-lea al partidului, face parte dintr-o astfel de serie de evenimente, el este propenșivitatea noastră morală, politică și socială de la cote de relief care adunau o vastă și îndelungată experiență istorică, la o situație și dimensiuni care au încorporat însăși matricea viitorului. Tot astfel cum anul revoluționar 1848, apoi anul unirii, acela al cuceririi independenței al Marii Uniri și apoi acela care în sufletul și mintea noastră reprezintă piatra de hotar a revoluției de liberare națională și socială, anticlericală și antimperialistă, anul 1965 se leagă de începutul unei noi epoci, al unei ample și inconfundabile dezvoltări. Pentru că spiritul Congresului al IX-lea a străbătut și străbate absolut toate domeniile existenței noastre ca patrie și popor, el este factorul de esență politică și socială care, în accepția tuturor transformărilor petrecute, a avut și are un rol precumpănitor în sfera tuturor preocupărilor noastre de muncă și viață.

Pe bună dreptate s-a spus și se va spune că momentul istoric pe care l-a reprezentat Congresul al IX-lea este acela al unei adevărate redefiniții naționale, al unei înfloriri economice și sociale fără precedent. Îl evocăm de aceea în fiecare vară, în acest miez de iulie, ca pe o dată a propriei noastre identități. El a rămas și va rămâne înscris cu litere de aur în istorie, așa cum sublinia secretarul general al partidului. În spiritul și litera lui, în o scară mereu ascendentă și în proporții care privesc înseși resursele de voință și capacitate ale națiunii noastre, stau toate cîntecurile economice, moral-politice și sociale de azi, izbînzii care, treapta cu treapta, dau un clar și inconfundabil contur tuturor marilor forumuri comuniste care au urmat pînă la Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului, pînă la programele și obiectivele actuale etape de dezvoltare a patriei.

„Vizită de lucru” - tablou de Ion Bișan și Vladimir Șetran

Suprema noastră iubire

Iubirea de patrie este un sentiment colectiv. Patria nu este a mea, ci a noastră. Și nu este nici măcar numai a noastră, ci în aceeași măsură, a strășii, care centralizat și independent sub Burebista, din Cimpia Banatului pînă în străvechile podgorii moldovene, pe Crisuri și pe Argeș, pe Siret și pe Olt, pretinzîndu-se naste o țară nouă ce ne este cu atât mai aproape de inimă cu cît noi însine sintem cei ce îl sporim frumusețea, îl dăm marelui și eternității, o apărăm cu prețul vieții noastre.

Și cum ar putea fi altfel cînd ea, patria, e suprema noastră iubire?!

urmărită din construcție în construcție de la misterioasele și durabilele cetăți din Munții Orăștiei, a căror epocă de aur o aniversăm acum la peste 2.050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat și independent sub Burebista, din Cimpia Banatului pînă în străvechile podgorii moldovene, pe Crisuri și pe Argeș, pe Siret și pe Olt, pretinzîndu-se naste o țară nouă ce ne este cu atât mai aproape de inimă cu cît noi însine sintem cei ce îl sporim frumusețea, îl dăm marelui și eternității, o apărăm cu prețul vieții noastre.

Vasile Rebreanu

ATITUDINI

Sufletul cuvintelor

„Dacă s-ar întreba cineva de ce dăm atita însemnătate citorva cuvinte românești am răspunde: pentru că acestea și partea noastră de cer” — spune Constantin Noica în „Cuvînt în preună despre rostirea românească”. Afirmată cunoscutului filozof ne îndeamnă la meditație. Intr-adevăr nu uităm oare prea ușor „partea noastră de cer”, dorind să fim la modă cu ce se scrie în alte părți, ignorînd respirația firească și apropiată a limbii noastre de la care putem oricînd învăța (reînviată în rostul lucrurilor? Parcurînd eseurile lui Constantin Noica am avut impresia că citesc paginile unui studiu de poezie, dincolo de valoarea analizei culturale cartea poate fi considerată un fermecător „manual de poezie”, sau mai bine zis de poetice a limbii române. Fără îndoială că teoriile structurale și semiotice preluate de aierea nu pot rivaliza cu frumusețea profundă a cugetărilor despre „rost” și „rostire”, despre „fire” și „fîlindă”, ele nu pot accede la sufletul — adică al cuvîntului — „dor” așa cum nu pot reda magia ailiantă dintre substantivele, verbele și adverbele limbii noastre despre care Noica afirmă că posedă „geniul contopirii sensurilor”. Constatarea deosebit de interesantă — și fundamentată cultural — ale autorului conturează profilul logosului românesc și implică a energicilor sale poetice virtuale, scoîndu-se în evidență substratul liric al graiului nostru milenar. Demonstrația filozofului este, într-un anumit fel, o pleoacă pentru capacitatea inepuizabilă a limbii noastre de a genera frumuseți spirituale precum în parabola basmului „Tine-reții fără bătrînețe și a vieții fără de moarte” iar o astfel de lectură este, trebuie s-o recunoaștem, prilej de mare bucurie intelectuală și sufletească. În timp ce multe studii faimoase (vezi „Structura liricii moderne” a lui Hugo Friedrich) inoculează în cititor o anume anxietate referitoare la destinul poeziei (invazia „categoricilor negative”, disoluția semantică, et.) afirmațiile lui Constantin Noica își însușii încredere în vitalitatea limbii, în infinita ei posibilitate de regenerare poetică. Departe de a proclama criza limbajului (cum fac numeroși teoreticieni occidentali) autorul ne relevă acea ființă veșnic vie și miraculoasă a graiului românesc: „dacă în orice cuvînt există o parte

Dialogul cu marele public

In recentele Teze pentru Plenara Comitetului Central al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază pregnant ideea apropierei artei și literaturii de viața oamenilor, a stabilirii aceluși dialog direct, viu, capabil să stimuleze conștiința, să deschidă orizonturi noi de cunoaștere. O formă a dialogului, verificată în practica publicațiilor literare, o constituie, fără îndoială, întîlnirea cu cititorii, care permite confruntarea opere literare cu publicul său și, deopotrivă, discutarea liberă a oricăror probleme ce tin de evoluția literaturii, de procesul de creație, de fenomenul publicistic. Încă de la începuturile sale, în urmă cu exact treizeci de ani, revista „Luceafărul” și-a înscris prin programul său organizarea cu caracter de permanență a unor astfel de întîlniri. Șezătorile „Luceafărului”, inițiate de Mihai Dragomir, care au acoperit practic trasee din toate zonele țării, transformîndu-se în adevărate sărbători ale poeziei, apoi furtunoasele discuții din cenaclul „Nicolae Labiș”, unde s-au impus majoritatea scriitorilor tineri ai unei generații, sint realități ce au devenit de acum fapte de istorie literară.

În continuitatea acestor tradiții, astăzi, „Întîlnirile Luceafărului” întrețin dialogul cu tinerii creatori, cu membrii cenaclurilor literare din țară, cu publicul tînar, generos și dinamic, spre care se deschide, prin statutul său, revista noastră. În Maramureș în Dolj, la Satu-Mare, în Bistrița-Năsăud, la Brăila, în Teleorman, la Arad, în Sibiu și Brașov sau pe marile platforme industriale ale Capitalei, întîlnirile redactorilor și colaboratorilor revistei cu publicul s-au concretizat prin realizarea unor dezbateri — vii despre literatura română contemporană, dezbateri trecute firesc în paginile publicației noastre, au prilejuit descoperirea unor talente dar, poate mai presus de orice, au încercat să contribuie la formarea unui public avizat, receptiv la valorile adevărate.

Astfel înțelegem și orientările conținute în recentele documente de partid, în Tezele pentru Plenara C.C. al P.C.R., ce ne datorăm asumarea de a fi în permanent contact cu publicul cititor, cu oamenii despre care și pentru care scriem.

Nicolae Dan Frunteletă

Continuitate literară

Literatura română postbelică numără peste patruzeci de ani, adică o perioadă de două ori mai lungă decît cea interbelică. Practic desfășurarea organizației literaturii române postbelice nu depășește însă nici după război douăzeci de ani. Figurile strălucite de scriitori care au afirmat dreptul imprescriptibil al literaturii române de a exista împotriva rețetelor și șabloanelor primelor două decenii literare postbelice au făcut-o în conflict cu ele. Iată de ce rolul acelor scriitori care ca G. Călinescu, A.E. Baconsky, Marin Preda, Eugen Barbu, Nicolae Labiș s-au opus prin opera și gestul lor artistic formulor de împrumut trebuie proiectat la dimensiunea reală. Viața literară a fost reflectată în revistele vremii. Între acestea Luceafărul prin cei treizeci de ani im-punîți (1958-1988) reprezintă una din cele mai cuprinzătoare oglinzi ale scriurii române de după război. Dacă-i adăugăm și anticamera, de cinci ani a Tînarului scriitor, ajungem la cifra de treizeci și cinci de ani de continuitate postbelică. Importanța revistei pentru istoria literară de după război este indiscutabilă.

Am zice că prima trăsătură definitorie a celor care au dat viață, sansă și continuitate revistei Luceafărul a fost știința gazetăriei. Faimoasele rubrici ale lui Mihai Dragomir, Dintre sute de cartare și Steaua fără nume, nu sînt decît o demonstrație vie a acestei preocupări gazetărești de vocație. Dinamismul imprimat gazetăriei de Eugen Barbu, voința de a miza ostentativ pe scrieri originale prezentate în oglinda unei pagini bine concepute însemnă aceeași preocupare gazetărească. Vin la rând reportajele lui Adrian Păunescu, „Jurnalul” lui Ioan Alexandru, seria de interviuri și mese rotunde ale revistei, rubricile scrise cu vervă neostenită ani de zile de Fănuș Neagu sau Mircea Micu,

toate fii aștea probe palpabile ale trăirii necondiționate prin litera tipărită săptămînal. În rîndul gesturilor de presă intră și inițiativele polemice ale revistei, care cer la rîndu-le o vocație a implicării în fața publicului, conștiința miezului în dispută. Scriitorii legați adine de revista Luceafărul au fost și irepresibilii oameni de gazetă, cei care nu pot trăi fără mirosul cernelei care se ia pe degete de pe foaia proaspăt ieșită din mașini.

Este vorba apoi de condiția de scriitori născuți pe care au avut-o cei intrați în istoria revistei Luceafărul. Scriitorii de vocație fascinați de tradiția literaturii române, de arcaele limbii române, de orice mare experiență artistică de oriunde cu care această limbă și literatură poate intra în simbioză. Importanța revistei vine tocmai din faptul că se simțea nevoia unui suflu literar nou și ea l-a oferit deschizînd paginile sale noulor veniți. Scriitorii lansînd alții scriitori. Astăzi, la cei treizeci de ani ai revistei, tinerii lansăți de mult constituie generația de maturitate a literaturii române. Născuți într-un climat literar sufocat de șablon, dar tributar de tensiunea proprie de a scăpa de el, dimul literar care în pofida rețetelor și recomandărilor se întorcea lent și pe cele mai neașteptate căi la tradiție, generația literară al cărei vestitor a fost Labiș a ocupat treptat cerul literaturii române, cultivînd dragostea de limba română, de marile ei valori, îmbrăștinînd modernitatea fără exces. Aparuți fiind în pofida rețetelor, prescripțiilor și a voinței unor comentatori literari, mulți dintre acești scriitori au cunoscut nimbul negru al contestării. Legitim însă prin program și prin valoare, ei constituie miezul literaturii române contemporane și vorbesc fiecare în limba operei lui despre tipul de scriitor care s-a pregătit în combustia de durată a revistei Luceafărul.

Însă nu putem trece mai departe fără a vorbi despre esența acestei marie festări scriericești de presă. Membrii redacției de început a revistei Luceafărul, ca și cei care i-au urmat, s-au distins prin voința de a exista pentru alții, realizînd mulți dintre ei la un nivel exemplar condiția de redactor al unei reviste literare. N-au închis ușile revistei, n-au transformat revista în buletin al propriilor producții, n-au cultivat spiritul de gașcă, ci au căutat pe viitorul confrate și l-au luat de undă l-au găsit. Acest misionarism, specific perioadei Mihai Dragomir și Eugen Barbu, este unul din tîlcurile de glorie ale revistei și valorii, îmbrăștinînd revista în buletin al propriilor producții, n-au cultivat spiritul de gașcă, ci au căutat pe viitorul confrate și l-au luat de undă l-au găsit. Acest misionarism, specific perioadei Mihai Dragomir și Eugen Barbu, este unul din tîlcurile de glorie ale revistei și valorii, îmbrăștinînd revista în buletin al propriilor producții, n-au cultivat spiritul de gașcă, ci au căutat pe viitorul confrate și l-au luat de undă l-au găsit.

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 6-a

M. Ungheanu

Continuare în pag. a 3-a

„Luceafărul” și generația Labiș

Acum, cînd se împlinesc trei decenii de la apariția primului număr al revistei „Luceafărul”, cred că cei dinți meriți ai acestei publicații rămîne la-nțarea și susținerea neîntreruptă a unei generații literare, „generația Labiș”, generație în care includem cei mai importanți autori români de azi apăruiți în perioada postbelică... De la cronica literară care întîmpina acum treizeci de ani notulul postum al lui Nicolae Labiș, „Lupta cu ineria”, la articolele entuziaste de azi despre poezia unor tineri autori ca Traian T. Coșovei, Domnița Petri, Dan David, Gabriela Crețan, descoperim mereu în paginile revistei conștiința unei misiuni.

Nu am citit sistematic toate revistele noastre literare postbelice — pe unele le-am abandonat cu anii, fiind complet neinteresante, altele cum ar fi „Steaua”, „Echinoc”, „Dialog”, „Opinia studențească” au merite incontestabile în

impunerea unor autori de valoare, — dar nici nu cred că ar fi fost necesar pentru a-mi întări convingerea că, după hiatusul proletcultist, „Luceafărul” a fost prima revistă românească vie, autentică, preocupată, programatic, de recuperare a unui trecut literar magnific dinamizat astfel o întreprinde generația aflată în plin proces de descoperire a propriei identități... Nu știu cîți scriitori mari cu adevărat va da „generația Labiș” literaturii române... Nici Marin Preda, nici Alice Botez nu sînt de „generația Labiș”. Nu știu nici dacă revistă care împlinesc treizeci de ani va rămîne vecinic tînară, tolerantă și generoasă... Știu numai că nici un istoric literar serios nu se poate măcar gîndi să redacteze vreo „sinteză” a ultimelor trei decenii literare fără s-o consulte...

Cezar Ivănescu

ACASĂ

Litera dintii a poemului

Am cincizeci și șase de ani și, dintre ei, cei mai frumoși, treizeci de ani, i-am trăit în inima revistei „Luceafărul”. Eu fac parte din litera dintii a poemului. Mă simt acolo și nimeni nu mă poate alunga. La urma urmelor, treizeci de ani e o viață. Eu mi-am trăit și îmi trăiesc viața la „Luceafărul”. Dușmăniile nu mă mișcă din drum. Eu sînt sacralul din răspîntiile Brăilei (dealtmînter, acolo s-a născut, ca literă de tipar, „Luceafărul”, acolo a apărut pentru prima oară genul poem al lui Eminescu, și tot acolo a gîndit prima oară Mihai Dragomir o revistă cu bătaie în răstîgnirea neamului românesc) care nu se crucifică nici pe seceta, nici pe viscoasă; eu sînt unul din urmașii lui Panait Istrati, din cei desemnați să ducă revolta mai departe, „Luceafărul” este revoluția mea.

Dacă această revoluție are vreo izbîndă, această izbîndă poate purta și numele meu. Eu îmi știu vadul Dunării și strimtoriile apelor. Nimeni nu mă poate inghesui cu un val de apă străină.

Eu am băut vin din cupă de nufăr: „Luceafărul”.

Eu știu că datorez neamului meu întreaga Cîmpie română și toată Dunărea de jos.

Nimeni, după mine, în urma mea, nu va putea să strige: a trădat.

Pentru că eu am venit aici cu snopul de griu, cu floarea-soarelui, macul, iuliu, pepenele și vița de vie din cea mai frumoasă parte a lumii.

Mie nu-mi trebuie nimic decît să fiu și să iubesc.

A iubi înseamnă Tara. A te îndrăgosti de tine însuși înseamnă munca. Munca mea se numește „Luceafărul”. Și nimeni altcuiva nu i-doresc decît lumina muncii.

În această privință nu există păreri de rău și nici păreri de bine.

Munca noastră este demnitatea noastră de a fi. Muncesc, mereu. Și dureros. Și fericit în truda mea. Iubii-mă sau urii-mă, eu aparțin definitiv „Luceafărului”.

Și nu-mi pare niciodată rău.

Niciodată.

Chiar niciodată.

La „Luceafărul” se întîmplă lucruri foarte simple: trăim, iubim, murim. Cuvîntul din urmă l-aș alunga în tabăra dușmanilor; și poate nici acolo.

La „Luceafărul” mă aflu mereu printre prietenii dragi.

Fănuș Neagu

In dezbateri — Tezele pentru plenara C.C. al P.C.R

„Avem nevoie — și dăm o înaltă apreciere creațiilor literare și artistice, din toate domeniile dar societatea noastră are nevoie de noi și noi opere de artă, care să-l reprezinte pe omul de astăzi, realizările sale... Am convingerea că oamenii de creație din toate sectoarele vor înțelege că ne aflăm într-un asemenea moment al dezvoltării societății românești încât trebuie să se anagajeze, cu mai multă hotărâre, de a lucra zi și noapte pentru a contribui, pe calea creației lor, la ridicarea generală a nivelului de cultură al poporului”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(din „Expunerea, cu privire la perfecționarea activității organizatorice, ideologice și politico-educative, în vederea creșterii rolului conducător al partidului în întreaga viață economico-socială”)

CLIMATUL LITERAR ȘI OPȚIUNILE SCRITORULUI

I recent, revista „Lucașfărul”, ale cărei dezbateri pe teme de ideologie a culturali contemporane s-au bucurat întotdeauna de rezonanță în viața literară-artistică a țării, a propus unor scriitori din generații mai noi câteva teme de reflecție culturală, pornind de la teze ale expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, din 29 aprilie 1988. Dezbateri, la care au participat prozatorii Florin Bănescu și Horia Ungureanu, poetul Ion Pachia Tatomirescu și criticii literari Alexandru Ruja și Adrian Dinu Rachieru (fiind coordonați, din partea redacției, de Artur Silvestri) se înscrie într-o serie de asemenea dezbateri, deschisă de „Lucașfărul” și unde vor fi examinate probleme ale programului literar asumat de scriitor, ale democratizării climatului și ale sansei egale de cultură, în condițiile unei reale democratizări a valorilor asigurate de largă deschidere a Congresului al IX-lea al P.C.R., „Noia geografie literară” care însemnează, de fapt, o evoluție adevărată a culturii naționale, evoluție impulsivă de unitate în diversitate a frontului scriitoricesc, își găsește astfel o nouă expresie și o puternică întărire, semn al opțiunilor ferme și al unui climat de dezbateri și de democrație, caracteristic culturii socialiste de azi din România.

„DESCENTRALIZAREA” — O CONDIȚIE A ȘANSELOR EGALE LA CULTURĂ

ARTUR SILVESTRI: Nu-l o întimplare că astăzi se întâlnesc la Chișinău-Cris (cu ocazia unui simpozion anual privind „valorile limbii și literaturii române”) mai mulți scriitori care exemplificați, în felul lor, o nouă geografie a literaturii române contemporane. Iată, înainte de toate, locul: un oraș din Banat care, pentru câteva zile pe an, „o capătă a limbii române”, un cadru deosebit de plin de poezie, de cultură, de artă, de o dovadă de policulturalism. Apoi, uniti dintre invitații de azi, adunați în jurul unei „mese rotunde”, pentru o discuție care încearcă să dezvăluie episoade de laborator literar și să ia, printr-o selecție neimplicată, o foaie de temperatură a conștiinței literare românești, sint aici poezii, prozatori, critici și istorici literari, din promoții mai recente, venind, cu o memorie inerentă a culturii, din toate părțile unde se scrie și se vorbește limba română: Florin Bănescu și Al. Ruja, Horia Ungureanu și Ion Pachia Tatomirescu vine din Oltenia, Adrian Dinu Rachieru din Bucovina. O concentrare de tradiții, unificată într-o ireductibilă, tradiția valorilor naționale; o temă, de altminteri, fundamentală a „Lucașfărului” care, e bine să ne reamintim, pune una dintre dezbateri, cu reverență profundă, sub semnul evoluției valorilor. De aci, de la principala valori literare exprimate în cadre antropologice sigure, născându-se o comunicare de specific național românesc, cu citiva ani în urmă, „noia geografie literară”. O geografie deopotrivă a tradițiilor, a originilor și a istoriei care o proiectează, pe o hartă cu inevitabile corecții periodice de nuanță, a îmbogățirii unui proces necentenit și natural, prin valori noi. La obârșile acestei idei stătea o imagine nu de tot nouă însă, în orice caz, restauratoare asupra scriitorului: un scriitor cu gând lucid, apt a înțelege poziția sa în lume ca stăpînitor al cuvintelor limbii române, un scriitor, în fine, căruia trebuie să-i dăm șansa de a se exprima în datele firești, lăsînd vocile să răsună divers și, prin aceasta, în tonuri bogate. Acestea sînt, de altminteri, consecințe dintre cele mai importante ale vastului proces de recunoaștere a valorilor, început în 1985, prin hotărârile Congresului al IX-lea, întărite, iată, acum, prin tezele pregătitoare ale plenarei Comitetului Central, enunțate în expunerea din 29 aprilie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, document pe care îl cunoaștem cu toții, și de unde ne propunem să pornim. O literatură, repet, pornită și ea din adîncul ființei unui popor și adresată poporului, factor educativ de preț, element de coagulare a unei conștiințe a identității proprii, capabilă să participe, cu soluții originale, la un schimb universal și natural de valori.

ION PACHIA TATOMIRESCU: Apelu la „natural” îl înțeleg ca un apel la real căci în laboratorul de creație al oricărui scriitor se produce o absorbție a realului și, în același timp, o retrăire în viața reală. Setea de real a scriitorului este satisfăcută în înfăptuirea dintre imediatul contemporan și trăirea integrată a timpului unui popor, de la origini pînă în prezentul viu, incandescent. Abia atunci se poate vorbi de un proces vital de creație, aducînd datele prezentului în ceea ce este, prin tezele de valori, „permanență”. Nu se poate imagina un arbore dînd roade fără a avea puternice rădăcini.

FLORIN BĂNESCU: Cuvîntul acesta, „rădăcini”, mă sensibilizează, și trezesc în mine ecouri tainice, vechi. Lumea din care am venit înspre literatură este a satului. Românesc și, nu accentuare degeaba, bănățean. Literatură „rurală” mare am avut. Avem și acum. Lumea satului bănățean a fost, însă, oarecum ignorată. Ieșirea din linie a făcut-o, pînă la o limită, Sorin Titel. Mai sînt (și) alte incercări, nota bile, azi. Am scris câteva cărți despre un sat numit Slatina Timișului. El există cu adevărat. Păstrîndu-și tainele, iubindu-și cu patimă (cum moșii mei pînă la urmă) pe care-l lucrăm, „am trecut în literatură” alfel decît îl știu ogulanul co-l locuiesc. Respectîndu-i istoria

(străveche), retrinzînd mîturile, reinviind datele, mi-am îngăduit să-i rescriu poveștile. Fiindcă, de secole, pînă la tata, toți ai mei au purtat opincă dar nu și-au scos clăbățul în fața născutei puteri străine (s-au tot perindat, pe acolo, pu oștile turcilor, bu clăreții Imperiului avînd pe steag vulturul bicefal), pe ei i-am investit cu statutul de „eroi” (literari); le-am lăsat numele adevărate sau năravurile, uneori, le-am pus în circă isprăvi, albeori, la care numai au venit; amestecînd poveștile între ele, am păstrat spiritul satului (de fapt, adevăratul eroi); izvodind noi povești, mi-am modificat și eu, alături de ei, privirea asupra lumii și înțelegerea ei.

ARTUR SILVESTRI: Este aceasta o lume recunoscută o lume care se poate identifica în „poveste”? Este aceasta o lume

FLORIN BĂNESCU: Am (re)creat un sat, dar, și asta mi se pare important, într-adevăr, slătînarii adevărați îl recunosc ca fiind lumea lor (de ieri și de azi), încercîndu-se și în destinul lor a fost hăzîrit de istoria noastră și de literatura mea. „Calendar pe o sută de ani”, „Moara de apă”, „La Trei Ape”, cărți de povești, pot reconstitui cronica satului (una oră!), „Ierul pește țeu” și „Drumul gugalnicilor” romane, o întregesc. Scriind în registrul „fantasticului românesc”, învîntînd legea „teu-tău-tău”, înfrîntîndu-mă cu pădurea-șoră și cu riul, cleanturile surii, locurile botecate „Valdefineată” ori „Valdecorn”, știind (dacă) să lucrez pămîntul-mumă, fiind prieten cu lupul (dacă nu strîcă stîmbele), „opținea” mea s-a îndreptat spre oamenii adevărați ai locului „gugalnic cu car șor mare”, dar și de toate, romani. Viața lor, însă, în datele ei fundamentale, se asemănă cu aceea a sîrărilor de prin statele alore propinchi ale țării. Totuși, născute nu mai crește, ca la noi, un fel care să apară pe sat, țara noastră are o tradiție literară, o tradiție adevărată, adică, după o bătălie purtată nu răzărîi imperiului, și unde unde nu se mai alină vîntul prieten oameilor, sau mori de apă așa de truncoz cîntăre. Un mic univers care poate fi tălmăcit pentru înțelegerea spiritualității lui oriunde pe universul cel mare.

ADRIAN DINU RACHIERU: Identificăm în lumea descrisă de Florin Bănescu, ceva sadovenian, dovadă că marile repere literare se reproduc întotdeauna cu folos în procesul de creație.

ION PACHIA TATOMIRESCU: Putem adăuga și aceasta: aceste viziuni corespund (și se integrează) unor teme majore. „Teme majore”, cum cea a iubirii de moșie, de Pătrite, etc. Acestea omulii armonioși, pot fi urmăriți în tradiția de valori a literaturii române, de la origini — și prin origini — pînă în contemporaneitate. Este ilustrată astfel și o „modernitate” a tradiției datorată apelului la permanență.

HORIA UNGUREANU: După părerea mea (și nu numai a mea), însăși existența umană, cu tot ce are ea definitiv (bun și rău) constituită domeniul „major” al oricărui literaturii, o orundă și de oricînd. Nașterea și moartea, dragostea și ura, fericirea, războiul, prietenia, iată doar cîteva dintre obsesurile unei literaturii care se respectă. Și atunci, dacă acestea sînt „teme veșnice”, ce poate fi nou în literatură; în proză, astăzi față de ieri, miine față de astăzi? În primul rînd, contextul istoric. Pentru că acesta se schimbă, e mereu altul și altul. Apoi, atitudinea scriitorului față de acest context și față de tema aleasă. Și mai cred că hotărîtoare în alegerea și abordarea literară a unei teme este concepția scriitorului despre ființa umană ca stea unică în univers și pîna de contradicții.

AL. RUJA: S-a invocat aici ideea de „major”, ceea ce este un punct cîștigat. Acceptînd „literatură majoră” ca literatură de valoare, cu pondere în plan axiologic, cred că definitivul este asumarea mizei unei asemenea literaturii. Opțiunea pentru miza unei literaturii de valoare, antrenată într-un circuit major al problematicii incluse operei literare, ar trebui să fie mai puțin indentată în literatură. Tot atît de necesar devine însă și critica literară să conducă la creșterea durabilă și chiar dacă există o tradiție nocturnă a caligraficului aceasta nu ajunge să legitimizeze, în istorie, un popor. În dărătul stampeii japoneze și a ornamentației chinezești stă o întregă filosofie, acestea nu sînt forme goale și nici exerciții de stil făcute spre petrecere, sînt gesturi creatoare în cod și cu obîrși suflătești adînci, care valorifică un specific. Există, oricît s-ar încerca să se neghe aceasta, un fond principal nu doar de cuvinte ci și de sentimente, simboluri și valori (Lerol Gourhan invoca odată „simbolul etnic” și nu greșea). O literatură făcută spre a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni, teme. Însă observația nu e adevărată. A face critică de direcție nu este a rezista vremii năvăltoase pe acestea trebuie să le exprime înainte de toate. S-ar zice că astfel de încheieri postulate direct și recomanda, cu insistență mai mare decît s-ar cuveni

REFLEXII VALORILOR CONTEMPORANE

Deschiderea excepțional de bogată produsă de Congresul al IX-lea în domeniul ideologic literaturii se observă cel mai bine în valoarea deosebită a cărților apărute în acești ani...

menea, operele majore, cele care completează și confirmă, la temperatura prezentului, puterea de creație a unui popor...

Culoarea realului

În primele decenii de după război se formează o nouă generație de prozatori, a căror evoluție urmează anumite linii de continuitate și care, maturându-se...

Reflecții și căutări

după mai bine de zece ani de la apariția ei, în 1970, „Imposibila întoarcere” rămâne, mai mult chiar decât „Viața ca o pradă”, nu neputință de clasificare...

Reflecții și căutări

după mai bine de zece ani de la apariția ei, în 1970, „Imposibila întoarcere” rămâne, mai mult chiar decât „Viața ca o pradă”, nu neputință de clasificare...

Dincolo de „cotidian”

autor complex și multilateral, Eugen Barbu demonstrează în creația sa, pe lângă valoarea certă a operelor publicate...

Sultana Craia

lui specific: fapte sau obiecte aparent banale pot de multe ori să sugereze o atmosferă, o stare de spirit...

Sultana Craia

lui specific: fapte sau obiecte aparent banale pot de multe ori să sugereze o atmosferă, o stare de spirit...

Valentin Urban

Valentin Urban

A. Silvestri

Geta Mermezeu: „Tinerete”

Permanența valorilor

Întru sărbătorirea Centenarului nașterii marelui poet al „Palimior”, începutul anului 1980 revista „Lucațărul” a avut frumoasa inițiativă...

de a deschide o generoasă rubrică și de a publica, în cadrul ei, intervenții ale celor care „au cunoscut pe Tudor Argehi”...

de a deschide o generoasă rubrică și de a publica, în cadrul ei, intervenții ale celor care „au cunoscut pe Tudor Argehi”...

Continuitate literară

de a deschide o generoasă rubrică și de a publica, în cadrul ei, intervenții ale celor care „au cunoscut pe Tudor Argehi”...

de a deschide o generoasă rubrică și de a publica, în cadrul ei, intervenții ale celor care „au cunoscut pe Tudor Argehi”...

de a deschide o generoasă rubrică și de a publica, în cadrul ei, intervenții ale celor care „au cunoscut pe Tudor Argehi”...

Valentin Urban

Valentin Urban

A. Silvestri

de a deschide o generoasă rubrică și de a publica, în cadrul ei, intervenții ale celor care „au cunoscut pe Tudor Argehi”...

Cenaclul «Luceafărul»

ARGUMENT

Iată că după o perioadă de „reflux” energetic (și de proliferare a manierismului obosit) poezia tinerilor izbucnește sau, cel puțin, are intenția să izbucnească printr-un nou elan vitalist, printr-o atitudine afirmativă față de realitatea din prim plan mitologia luminii, patosul incandescent al trăirii autentice. Tinerii poezi care, acum, în pragul milenului trei, își fac apariția în câmpul literaturii noastre, aduc un suflu proaspăt de lirism, ei aderă, în mod programatic (vezi articolele lor explicative) la un model labian prelungit din mers și așteptă „luptei cu inerția”. De data asta e vorba de înfățișarea formalismului steril în care se complac o parte a liricii tinere (post) moderniste. Nedorind să se cantoneze (precum colegii lor „puțin mai mari”) în practici experimentale, tinerii de față ne vorbesc cu sinceritatea virsității lor despre „miezul fierbinte al rosturilor universale”. Există un reort polemic în această nouă tendință a liricii tinere, o reacție la momentul dezghețului poetic prin suferință „metatextuală” a sentimentelor și trăirilor firești în favoarea unui experimentalism gratuit. Chiar dacă mulți dintre tinerii de față n-au atins acele performanțe artistice excepționale care să-i individualizeze pregnant, ei aduc în schimb, prin gândurile și metaforele lor generoase, dovezile unei improprietăți a teritoriului liric, și prezenta beneficiază a unui criteriu moral de evaluare.

Acest început de drum al „săgetătorilor” coincide fericit cu sărbătorirea revistei „Luceafărul”, revistă care, acum treizeci de ani, a deschis noi orizonturi literaturii noastre, favorizând dezvoltarea unei generații de aur a poeziei românești. Publicăm în pagina de față, alături de selecții din versurile citite în cenaclu, și un grupaj de „crede-uni”, semnificative prin sinceritatea și patina lor adolescentină.

Alexandru Horia

Autoportret

E greu să dai o definiție tinerității, atât timp cât ești înăuntrul ei. Apoi, care să devină imposibil. E greu să-i dai un sens — el există, marcat prin cele cinci valori ale sale, valori atribuite de Constantin Noica tinerității goethene, tinerții fiind bucuria (starea „logodă” cu firea) și născătoarea (fuga de maladii sufletești) înțelepciunii, productivitate (deci devinere) și nemurirea, decurgând firesc din cele patru valori anterioare.

Există o unică realitate a sincerității, care răzbate mereu în lume, în toate circumstanțele, la experimentul sau al inerției, și e cea vestică „luptă cu inerția” pentru recuperarea purității sufletului. E nevoie de multă sinceritate cu tine și cu ceilalți, de vitalitate, de subiectivitate ca unică sursă de transcendență a posibilului și mai o încă nevoie de ceva „altceva, cu mult mai înalt, care poartă numele primăverii”. De abia pornind de la aceste premise poate că s-ar putea pune problema unui fel de asali, unui fel de luptă intrinsecă. Este vorba, în cazul poeziei, de trecerea peste prefețele consacrate, peste neapăsarea, încercarea de regăsire a ideii dincolo de acestea, cu varianta dincoace de acestea.

De ce moda ascunderii sufletului în spațiile realului cu ostenție sordidă, în spațiile obiectelor arbitrare, goale de semnificație, de sens, ascunderea de însuși înțelesul adică al poeziei? Prin asta se pierde acel ritm interior, acea subtilă corespondență între elementele universului poetic, se pierde chiar valoarea de miracol a lucrurilor lumii, textul pentru text și un fel de expresie a neputinței de a transmite ceva, ascunsul după degetele fine ale experimentului, refugierea în malitia spleenului, toate acestea aparțin mult prea puțin tinerității, și cu atât mai puțin poeziei, care reprezintă o stare a ei. Ei îi aparțin sincerității și o anumită bucurie a lucrurilor din jur, a propriei stări, exprimarea generoasă a trăirilor, a ideii. Sufletul trebuie să fie dat de retragerea în sentimentul nu de fuga isterizată de el. Revenirea la o astfel de deschidere spirituală ar însemna șansa unei generații — o generație a poeziei, exprimată prin forța și vitalitate ritmul virsității românești. Despre această virsitate ar fi frumos să se poată vorbi ca despre un nou miracol al liricii noastre.

Mona Nicoară

Cuvinte scrise cu „colțul inimii”

Sintim tot mai mult nevoia unui suflu proaspăt în poezia actuală a tinerilor, un suflu al energiei și vitalității, care să reducă sentimentalismul liric în albia sa firească: drumul către sufletul cititorului. Poezia scrisă cu colțul inimii, iată, nu trebuie, și asta fiindcă poezia (și arta în general) nu este scop în sine, ea se adresează unui public real nu unei categorii specializate de cititori și atât timp cât nu contribuie într-un fel sau altul la înfrumusețarea spiritului și a vieții și își pierde însuși sensul de existență. Ceea ce spun nu este nou, s-a scris mult pe această temă. Este o urgență însă ca ea să fie mereu actualizată. Că zodia „textualistă” și a aseruității este un lucru aproape cert și totodată firesc. S-a demonstrat un lucru simțitor și anume că poezia ce nu crește din veșta tradițiilor noastre (și cind spun tradiție mă refer la folclor și la marea poezie premergătoare) ci în revistele de alura este ca o plantă tropicală să zicem implantată forțat în solul culturii noastre, chiar dacă se va prinde totuși ea nu este nici pe departe specifică nouă, rămâne o tentativă de adaptare artificială, rămâne, ca alte cuvinte, un caz periferic. Totuși poezia aceasta există și nu putem s-o negăm. Nici nu trebuie s-o negăm, cu desigur, ci s-o depășim. Vertical. Să rupem crusta această de formalism sofisticat ce ne împiedică să vedem lumina. Avem de partea noastră elanul adolescentin. Să ne amintim mereu că sintem vii, frumoși și tineri, mereu tineri, „frumusețea adolescentă” cum spune poezia. Ne amintim că acum treizeci de ani, în paginile revistei „Luceafărul” izvorul poeziei române a reînviat prin generația formidabilă a unor tineri entuziaști și plini de har ducând mai departe flacăra versului labian și a „revelației” lui Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Marin Sorescu ș.a. Atita perspective și fire în demersul lor artistic, atita organicitate încât părea că nimic nu s-a schimbat de la începutul lumii și că lirismul a un perpetuu spațiu aural. O poezie a respirațiilor ample, o poezie solară, o poezie generoasă — iată ce avem nevoie și acum. Poate nicodată nu a fost un moment mai fast de regăsire, îmbrățișând peste vreme generația '60, ridicând ochii către steaua Eminescu și pare că întreaga poezie română exclamă — precum poetul în superba oadă — către toți artiștii cuvintului liric „Pe mine mie redă-mă”. Stă în puterea noastră, a tinerilor, să redăm poeziei poezia.

Marius Stoian

Poezia luminii

Poezia, ca factură, ca modalitate a timpului, e avidă de lumină. Lumina creștează lucrurile, pină la os, dă dimensiuni adâncimii. Și iată că mă aflu printre noii copii ai literaturii care au lumină în vene, care scriu despre lumină, care își adapă ochii sensibilității cu lumina. Poezia se vrea inapoi, după o mitizare și demitizare își cere o reînviere. Se dorește purtată de lumină inapoi la vecii greci, la elementele primordiale, la aer, la apă, la singe, și tot de lumină purtată înainte spre o nouă estetică, spre o nouă empatie.

Realul — ca suport al poeziei — se întinde vertical, împărțindu-se în mai multe straturi. Realul poate fi găsit cu aceeași autenticitate și în amănunții străzii, dar și acolo sus, și mai

Metafora lumii de miine

a sustrage de sub semnele timpului semnul înalt al bucuriei, și ridică în lumină acest rod sublim — iată tineretea ca mod universal de a fi.

„Totul simplu, atât de simplu, încât devine de neînțeles”, căci stăgându-se granita semnificațiilor, dinăuntru se înclină dinaintea semnificativului și rămâne așa întors sîși pină la ardere. Astfel, sfîșierea sînelui într-o cunoaștere și regăsire se aplică sub semnul creației, adunind cu gest rotund toată vitalitatea tinerilor într-un perpetuu cîntec-descîntec al dragostei și al luptei, al libertății și al înălțării. Cu verbul lunced din spate soaptă către strigăt, pentru a revigora și pentru a reutiliza valori recunoscute și (dar) uitate în galeria marilor valori umane.

Să ne aplecăm deci, amintindu-ne fascinația adevărului, către tinerete, ca mod universal de a fi și mai ales ca timp vitod de a fi. Singurul timp în care poți fi cu devară albastru, avînd fluiditatea și verticalitatea luminii.

Cînd stringi în pumnii miezul fierbinte al rosturilor universale și aduni pe file metafora lumii de miine.

Brîndușă-Cassandra Mircea

Diema criticii

Incă dintr-un bun început se cuvîna puse în purce anumite cuvînte, cu toată semnificația lor, cu alt mai mult cu care aceste cuvînte nu sint decît niște etichete lingvistice.

Prin urmare, vom numi poezie orice scriere pe care autorul creștie să o numească astfel. Vom admite cuvîntul „bun”, rău, adevărat, neadevărat sau chiar „fals”. Vom căuta, cu toate acestea, să folosim ziciele cuvîntelor mai puțin, avînd în vedere că ele nu pot servi nicicum unei analize sobre a fenomenului poetic — a cărui amplificare peste măsură a făcut pe foarte mulți să se gîndească la o inflație, și pe bună dreptate, căci au dispărut odată cu poezia creștie, orice garanții ale valorii.

Fenomenul poetic așa cum apare al astăzi, este neapăs de derutant, deci, la prima vedere, există oameni dispuși să încheie această problemă în puține cuvînte, spunînd despre el că este de neabordat. De neabordat, fie din pricina valorii scăzute a poeziei în discuție, fie din pricina valorii scăzute a criticilor. Căle de mijloc, din nenorocire, nu există. Într-un fel sau altul, însă, problema inflației rămîne valabilă și se arată gravă.

Un alt „punct de moarte” al poeziei actuale, și de această dată, prin actual se înțelege fenomenul poetic de întreaga generație în discuție, se arată a fi absoarea poezilor apărute. Nu numai că acele persoane, numite evazii și pe nedrept critici literari, nu mai fac față autorului creatii ce vor cu încăpăținare să le umple timpul, dar pe deasupra, analize suride, ficele și didactice, pe text, nu se mai fac. Apar recenzii critice asupra volumelor cuprinzînd poezii multe la număr și se spune despre toate că sint bune sau rele, mai mult bune decît rele, că suferă de lipsă de unitate într-un loc sau într-altul, în sfîrșit, se vorbește în numele unei unități în planul ideilor care, de cele mai multe ori, lipsește volumului în cauză. Altfel, se iau versurile din poezii ale volumului și se comentează ca și cum ideea poeziei, sau miezul arhitectural, dător ar avea vreuna, și-ar fi de prea mare importanță. Trebuie însă spus că nimeni nu poartă vina acestui păcat al poeziei moderne. Este un fel de a fi al ei, acela de a îndemna de cel ce o analizează la generalități, însă odată cu această poezie generalitățile depășite, se încearcă să nu mai scrie nimic de arătat. Aice se ascunde problema cea mai mare, problema goliciunii care poate să-i pună masca încălării și să o facă atât de bine, încît discriminarea să nu mai fie cu putință.

Critica literară așa sau cel puțin așa se spune, o sumedenie de metode noi cu care să discernăm între valoare și non-valoare. Ar fi curat filistinism să nu dăm crezare acestui fapt, și totuși, astăzi, în fața fenomenului poetic, critica literară rămîne, mare nenorocire pentru cei care au adunat aceste ustensile, mai mult ca oricînd, o problemă de rust.

Răzvan Rădulescu

Cum vorbim?

Sentimentul modern a găsit în generația labiană acel sprîjin solid de care o literatură trebuie să se prindă și pe care se putea exprima. Condiția de permanență implicare, culturală și reorganizare a tuturor sensurilor lirice a însemnat pentru Labis și în general pentru poezia acestei generații un fel de cerceșă care mîna în limbă, ceea mai întîi cuvîntele și ideile. În acest scop de a dăna prefaceri, literatura noastră fusese în mod radical înnoită.

Astfel și numai astfel s-a putut ajunge la o lirică a sevelor adînc și primordiale, la un poem al omului în zbatere și la o profundă înțelegere a înierții și efectelor îniale.

Ne-am obișnuit astăzi ca tot ceea ce este nou în literatură să reprezinte un progres din cel puțin un punct de vedere. De aici, perceptibil fenomen „de respirare stilistică” în general, adică o căutare disperată uneori a noului nu ca valoare, ci ca nou în sine. Dar oare, nu tocmai aceasta este o inerție?

Am încercat a face un tablou literar așa cum îl vedem noi.

Care „noi”? Cine sîntem? Ce avem de spus? (Voi? Treciți să spînem?...!) Ce-i de făcut? Cum vorbim?

Nu nu sîntem nici ideal, nici cuvînte; sîntem niște sensuri ale unei virsități. Și poate că de aici...

Alexander Baumgarten

cît mai mulți colaboratori, de a încuraja tineretele creative” (Edu Izverna).

Despre poezia lui Bogdan O. Popescu vorbesc mai întîi Ion Luca remarcîndu-i seriozitatea dar și spiritul ușor mimetic, și aspectul de text impecabil structurat, ca pentru un bun cîntec de muzică ușoară. Sesizează „elemente de limbaj folcloric evoluat, trecut prin sinele și gîndul poetului” — care amintesc și de poezia lui Grigore Vieru. În schimb, Pan Izverna îl plasează pe tînărul poet mai degrabă sub umbra lui Eminescu, subliniîndu-l mai ales poemul „Primul pas pe zăpadă”. Dumitru Băileț atrage, la rîndul său, atenția că „tehnică poetică nu este încă deplin însoțită de către cel patru protagonistii ai seriei acestora”; „Alteceva mi se pare interesant, comun tuturor: regăsirea unui sentiment al naturii, această izbucnire spontană de perspective de unde vine poezia adevărată”. Dumitru Băileț vede în aceasta „un mesaj post-optezic”, o miză importantă pentru poezia de miine.

Iulian Neacșu rămîne, totuși, la impresia „că particip la o serbare școlară” și, după ce arată că este de prisos a face surzologie pe baza unor poezii ce se învîlesc preponderent din cultura de manual școlar, se lansează într-o diatribă împotriva acelor profesori de limbă română (nu-i numeste, însă!) care, poezii refuță înfiind, fac din elevii lor mai întîi poezii și apoi absolvenți de liceu. „Sigur că apar metode în aceste poezii — dar metaforice apar și în limbajul cotidian”.

Îl răspunde profesorul Iosif Mogos (grupul de „caterge” a fost, totuși, însoțit de un profesor care, provocat, n-a putut să tacă) amintînd pe scurt palmaresul celor patru elevi ai săi: „toți participă la concursuri de creație, au premii, sint speranțe adevărate ale școlii.” „Bogdan

mona nicoară

Cîntec de mama mea

mamă
dulce-verde-amară
rapul meu albă vîioară
mamă
cu mini calde de țară
mamă
dulce-verde- amară
puțeece de deal sau groapă de lumină
se adapă la singele tău
ca un riu
cu un hău

mamă
blîndă apa mea
te voi zice
te voi bea

Cîntec de iarnă

„Tu însă fă-ți corabie de lemn de salcim”

ne-a nins peste genunchi, peste ochi
peste umeri noduroși dulce ne-a nins
ne-a nins peste degetele arabe
cu scîncet în noi ninsorea a-nvins
să ne uităm, să ne-ngropăm
într-un copii înșugurat cu miinile fierbinți
să-l facem să joace, să-l facem să cînte
ors de ninsorile reci și flîmînde
să chiule bolnav în iarna cuminte
să-njunghie-n noi zăpezile grele
cu degete moi și încinse

bogdan o. popescu

Primul pas în zăpadă

să cadă, din noapte zboruri să cadă
primul pas în zăpadă,
închinate-ne vom, cu jînd, depărtărilor,
voluptății chemărilor,

de-am avea încă-un ochi, să ne vadă
primul pas în zăpadă,
ne-am arde-nr-un fulg,
ne-am face amurg.

losă geonă să cadă, losă clipa să creadă
primul pas în zăpadă
poate umbra îl face, ori trupul miop,
poate îl face cinele șchiop,

tu esti o plămădă de fulgi în parodă,
primul pas în zăpadă
il face privirea ori gîndu-nointe,
ori gestul tău, fetiță cuminte,
ori niște cuvînte...

atît de subțire, atît de plîpînd din toate să
cadă
primul pas în zăpadă,
primul pas în zăpadă...

marius stoian

Spărgînd în dinți simburile luminii

Spărgînd în dinți simburile luminii
— vusul în care aduni
frăgezimea —
Simțînd de-o curmezisul, un vis
ce disloacă sensul împărțit de așteptare
ochii noștri
ca teorii cactusilor...
în seara aceasta roșie
izbucnind de sub pleoape
și jocul răscolitor al ierburilor
izbucnit cu sub mine de inger
și senul ca o magmă...
încrămîșii să fim
și unul singur
spărgînd în dinți
simburile luminii...

alexander baumgarten

lepuri noctii

Ascultă cum iepurii noctii
Prin vîrta umflată pe lunci
își poartă la luna halbată
Urechile lor tot mai lungi.

Privește, e varza umflată,
Pe cer desenat săl un rac;
Ce mult au crescut de-astă-seară
Lăstarii de iarbă din loc.

O frunză uriașă și moale
Ne poartă teribil de sus
Ridichile roșii se umflă
Mustind vegetalul supus.

Tot lemnul din garduri pămîntul
Încet îl-a-nghitit mestecînd
Lăcătul toți iepurii noctii
Și rod orice frunză pe rînd.

E luna aproape de mine
O-mping către stepe și puste,
Pe linia marginii lumii
Aleargă uriașe lăcuste.

Despre un gînd

Descuți să treci
prin apa rîului — lumina fluidă s-o simți
și simți pietrele topindu-se în carnea ta
întrîndu-ți în singe,
ca leacuri divine,
sentimente ale pămîntului — pietrele
și ecouri ale cuvintului
să treci printr-un riu lipit
de boturi de cai adăpîndu-se
simțîndu-te că luncii înălțurînd tîu
ca un izvor izburîndu-se-n sine
ca un izvor curgînd înăuntru.

Femeia cu fluturi

În timp ce tu treci printr-o dalță
Suavă mai poți să te scuturi
De-o această splendoare înaltă
În iureș albastru de fluturi.

Atita de crudă ești prinsă
De roiul sălbatic de stele
Că buză se lasă cuprînsă
Cu doruri cumplite și grele.

În tine dorința de dalță
Încearcă din umeri să țipe,
Ștai fluturi pe coapsa înaltă
Și dău a chemare-n aripe;

Ei pleoapa țî-o lasă-n suspine,
Cu tremur de fluturi măștrii,
Săind cîde e vremea în tine
Femeia cu fluturi albaștri.

provoacă natura — dar nu dorește (reuşește) a o așta. Este, spunea Ion Luca, un joc al autorului care-l salvează pe Alexander Baumgarten de plătindrea locului comun. El se joacă, dar nu face jocuri de cuvînte — ci jocuri cu acestea.

De aici pină la a-l compara cu G. Topirceanu este un „prea mult” care-l smulge lui Iulian Neacșu accent de lipsire; să nu uităm că sint totuși elevi de liceu, nu-i putem compara cu poezii consacrate, profesorii lor trebuie să-i înțeleagă mai întîi carte și apoi meșteșug poetic, etc. (vezi mai sus; în continuarea lui Ion Luca, Pan Izverna îl compara pe Alexander Baumgarten cu poezii samandătoare și mai ales cu Șt. O. Iosif și D. Anghel).

Dan Laurentiu remarcă grațivitatea interioară a lui Alexander Baumgarten în echilibru, totuși, cu forma zglobie, usuratică ce te poate cuceri la prima vedere. (Este, într-adevăr, remarcabil cum pe ritmuri de poezie tristă, bucoiană, Alexander Baumgarten nu este dispus a spune lucruri comune, ca în parodie: el preia ritmul dar reumple forma tot cu un conținut grav).

Mihail Ungheanu trage primele concluzii ale seriei, insistînd asupra faptului că Cenaclul revistei Luceafărul este un cenaclu de profesioniști dar că asemenea experiențe sint bune, profitabile. Cîit despre afirmarea în literatură, ea trebuie să se facă individual, nu în grup. Orice nou aspirant la glorie literară este dator obligat moral, să-și cunoască bine înaintașii în scris, nu poartă continua ceea ce nu cunoștie. Există, astăzi, tendința de a anuția în fiecare an cite o nouă generație literară. Iată că acești

Nicolae Georgescu

Continuare în pag. a 7-a

Memoria Veteranilor

I. Dosarul cărții „Revelion '45”

— documente, mărturii, scrisori —

haralamb zincă

lui Florin Pîrdevară din compania motorizată a detașamentului și cetera plutoane de dorobanți dintr-un regiment de la Orăștie. În cursul nopții, ne-am organizat apărarea în formația „arici”. Nici înaintea nu-mi stat cu mâinile în sân. Am adus câteva tancuri tip „Fasero” cu care a realizat o incursiune. Începută la orele 16, lupta s-a încheiat în dimineața zilei de 28 octombrie cu victoria noastră.

În această confruntare pe teritoriul Ungariei au căzut eroici, printre alții, echipajul 202 al autoturului comandat de sublocotenentul Dobrescu Valerian (din localitatea Băseșoaia — Vlașca) împreună cu alți vinători-moto „Jupiter”, cum li s-a poreclit (tancurile), transmisioniști, genisti, artileristi și dorobanți din Divizia 3 Infanterie — Pîrșea.

Îmi amintesc de sublocotenentul Dobrescu Valerian, era originar din Vlașca. În ajunul morții sale, stătu-se de vorbă cu el. Scrie-mă să-l scrie tatălui său, invățător în satul Botoșoaia — jud. Vlașca și să-l felicite, căci împelina, la 28 octombrie 1944, nu mai făcuse încă cinci ani. Nu știa, sărăcuțel, că trăia și că era pe moarte și că stătu cînd tatăl îi va căuta carnea peștii, fiul său se odihnea de mult în câmpul erorilor din Carei, avansat „post-mortem” locotenent și decorat cu ordinul „Mihai Viteazul” — clasa a III-a cu suliță și frunze de stejar.

Cînd ai trăit momentul cel mai înfrînt și mai înalt?

La Coșoca. În ziua de 19 octombrie 1944, cînd, după luptele de la Cămpia Turzii, am trecut, zădărnici sub senilele tancurilor, boriele de beton și barierele împănate cu țepi de-a lungul drumului, pe care înaintam spre satul Transilvaniei, în dreapta Sibiuului, pe drumul Apahida, pentru eliberarea fratelui nostru. Tîn minte pînă și era — 14.30 — cînd am lăsat în urmă vremele noastre, frontieră împusă de Dictatul de la Viena. Acestei bucurii, se mai adăuga una. Exact la 19 octombrie se împlinise și trei ani de cînd făcuserăm încercarea să trecem cu sîm la Școala militară de ofițeri din Băneasa. Pe atunci elev, iar la Coșoca comandant al unui pluton de tancuri!

La patru decenii de la terminarea marilor conflagrații, vă mai amintiți de camarazii dumneavoastră?

Cum să nu! Mai ales de cei cărora pe cîmpul de luptă, de pîlă, în luptele de la Băneasa și Otopeni am pierdut trei camarazi care-mi erau foarte apropiați: sublocotenentul Ghugian F. Dumitru, un tânăr originar din comuna Bărbuleț, județul Dimbovitza, lovit în piept de un proiectil de tun anticar, pe cînd conducea focul plutonului de tancuri antitanc, avînd misiunea de a proteja șanțul companiilor de tancuri ce ataca obiectivele construite de germani la Otopeni. Avea la Tirgoviste o iubită și își amintea cu dor de ea.

Nu-l pot uita pe sublocotenentul Mocănescu Gheorghe, comandantul secției 1 autoturului Skoda R2 — 76 mm din Bateria 61, căzut și el eroic la asaltul aeroportului Otopeni. Era tatăl a doi copii (săb 4 ani). Tancul său, lovit comitent de două proiectile grele, a fost incendiat. Toți membrii echipajului au ars de vii

în tanc. A fost decorat post-mortem cu ordinul „Mihai Viteazul” cl. a III-a și avansat locotenent.

Îmi mai amintesc de locotenentul Negoescu Virgil, fiu al plaurilor dimbovitene, din Flent. Fusese instructorul meu la Centrul de instrucție a tanchiștilor din Tirgoviste. A căzut eroic la 26 martie 1945, în timpul atacului localității Besa din Cehoslovacia, pe cînd intra, în fruntea plutonului său de tancuri, într-o luptă inegală. După trecerea unor sanțuri antitanc și a unei zone fortificate, contraatac din flanc și frontal, de către „Pantzer” germane. În această ciocnire „care pe care”, și-a găsit sfîrșitul și comandantul companiei, căpitanul Constantin Gheorghe. Mai trăia cînd l-au scos din tanc cu picioarele rupte, dar a murit în drum spre spital.

Care a fost soarta echipajului dv.?

Din fericire, întreg echipajul meu cu care am luptat în războiul antihitlerist trăiește pînă astăzi desigur, pe front, am avut zile grele. Mă revăd cu plăcere cu Marin Florian, fost mecanic conducător; cu Paleu Emil — fost comandant; cu Stan Matei, fost ochitor trăgător, pe autotur. Despre acesta din urmă nu mai știu nimic după venirea de pe front și multă vreme nu l-am mai întîlnit. Dar... în 1964, l-am reîntîlnit întîmplător în următoarele împrejurări:

În noiembrie 1964, la calitate de inspector al Băncii de Investiții Tirgoviste, mă găseam în control la Șcheia petroliferă Vîrtoara, lucram într-un birou. La un moment dat, intră un muncitor și cere să i se elibereze un bon pentru o salopetă și o pereche de bocanci. L-am recunoscut imediat pe fostul meu ochitor, trăgător de pe tanc. Precis că-i „nea Matei”, mi-am zis și am continuat să mă prefac că lucrez. Și el mă urmărea cu coada ochilor. Cînd s-a terminat treaba, a dat să plece. M-am ridicat și l-am ajutat din urmă, întrebînd-l: „Nu ești dumneata, Stan Matei?”

A luat poziție de drept și mi-a răspuns: „Da, domnule sublocotenent Ionescu, eu sînt”.

Ne-am îmbrățișat, ne-am sărutat, am stat de vorbă și mi-a povestit că era fostul la o baterie de cazare de la Suta.

L-am întrebat: „La ascultă, nea Matei, de fapt noi de cînd nu ne-am mai văzut?” „Chiar nu vă amintim domnule sublocotenent?” Din Valea Mîrșăușului, de la Cîrda, nu ne-am mai văzut, cînd mi-ai salvat viața. Era într-o zi de septembrie 1944, dimineața, dumneavoastră ai fost chemat să faceți o recunoaștere la lămură, iar tancurile noastre să rămîna camuflați în zona de salcini și aceseele de la ferma Gabor din fața satului Cîrda și să plecare, ne-ai ordonat să nu ieșim din tancuri. Nu v-am ascultat. Am ieșit din tancuri ca de era tare cald și ne-am culcat pe iarbă.

Întrebat înaltat pe înfrînturile de dincolo de Mureș a observat mîscarea și a deschis socul cu sențieria, răsunîd cîntecul tanchiștilor, printre care mă număram și eu. Cînd v-am întors din recunoaștere, vădindu-mă cu de grav sînt rănit, m-am luat în spinare ca pe o oală și am plecat cu mine pe o vilcoș, spre masina sanitară. M-a salvat opritre explozii pînă la masina sanitară a bateriei noastre și mi-a ordonat să fîu dus spre spitalul de campanie din Tirnăvea. De atunci nu ne-am mai văzut!”

Amuzic, eu și întregul echipaj sîntem pensionari.

DOCUMENT

— extras —

Marele Stat Major al Armatei

Comunicat

asupra operațiunilor din ziua de 28 decembrie 1944

[...] La est de Budapesta, trupele noastre, trecînd la atac în legătură cu forțele aliate sovietice, au străpuns adînc apărarea inamicului și au ajuns în imediata apropiere a periferiilor orașului.

An fost cucerite localitățile Pécel, Rozsocsuda, Rákossiget, Nagytarcsa și Kisistarsa.

Notă telefonică

Zefirul 1

către Veronica 2

Raport operativ nr. 348 din 29 decembrie 1944, ora 19.

[...] Diverse:

În zilele de 27 spre 28 decembrie s-au distins următoarele unități și comandanți:

a) Colonelul Rusu Virgil, comandantul Regi-

Monumentul ostașului român de la Carei, operă a sculptorului Vida Geza

mentului 1 dorobanți, care, cu cele două batalioane ale sale și cu (batalionul) 2 din Regimentul 26 dorobanți, în cursul zilei de 27 decembrie, după lupte grele și eroice eforturi, a reușit să pătrundă și să cucerească unul din bastioanele inamice în zona sud-est. Kerepes, ce formase centura de apărare a Budapestei, iar în cursul nopții de 27 spre 28 decembrie, printre o înaintare viguroasă și asalt îndrăzneț, a cucerit localitatea Kisistarsa, deschizînd astfel drumul armatei române spre Budapesta.

Povesteste colonel (r) Rusu Virgil, fost comandantul Regimentului 1 dorobanți.

„Pe scurt, iată cum s-au petrecut faptele. În seara zilei de 27 decembrie, o ceață densă s-a lăsat de-a lungul frontului ca o perdea de fum. Ei bine, tocmai ceea ce asta neuseră înibită cu pubere mi-a sugerat ideea unui atac de noapte prin surprindere. Adică să încerc să reușesc la adăpostul întinerului și al cetei cea ce nu izbutisem zile în sir, pe lumină. Ar fi fost un atac pornit din proprie inițiativă și reușit prin surpriză. Într-un cuvînt, nu reușisem diviziile gândul ce nu-mi dădea pace. Întra în competența mea. Nu am trimis însă în acest atac de noapte ostași istovii în luptele purtate pînă atunci, ci pe cei ținuți în rezervă... pe ostași companiei a doua. Ideea mea a fost înțeleasă; Împlinirea ei se baza pe elementul surpriză. Într-un cuvînt, în ultima vreme, se obișnuise cu gândul că românul atacă numai la lumina zilei, noaptea preferînd să-și odihnească mîdularile, să mîncînce în tîină o ciobă de pâine... Am eu și eu, vîrjămășii, trecea la noi prăgărit de noaptea nu prea diferit de al noaptea.”

A urmat ceva greu de descris... Compania a 2-a s-a apropiat pe nesimțite de pozițiile inamicului și l-a atacat așa cum îl cerusem. Ce îl cerusem? Să cucerească doar dealul și să-l mențină. Și ce a reușit? Surpriza pentru inamic a fost atât de neașteptată, încît, intrînd în acțiune, s-a retras furtiv în dezordine, antrenînd în panică și unitățile de rezervă, care, într-o situație ca asta, aveau misiunea să-l vină în ajutor și să ne răpăscă posibilitatea de a dezvolta succesul...”

Tot înaintînd, ne-am pomenit într-o pădure. Într-o asemenea conjunctură nu sufleteam să-și pozezi o hartă, o busolă și îndrăzneală. Am dat de casa unui pădurar. Nu era părăsită. Pădurarul ne-a dat un ghid care nu ne-a înșelat. În dimineața zilei de 28 decembrie, ostașii mei au pătruns în comuna Kisistarsa, am cucerit-o și am pornit mai departe în urmărirea inamicului.

A urmat o altă conștină — Nagytarcsa. Pentru cucerirea ei a urmat o luptă violentă, dar, existînd de-acum posibilitatea de a o manevra, l-am silit pe vrăjmaș să se retragă spre Cin-

kota. Aș vrea ca denumirea acestei localități să fie reținută — reprezintă o poartă spre Budapesta. Aici ne-am lovit de o împotrivire organizată... Studiind harta și terenul, am ajuns, împreună cu statul-major, la concluzia că cu cît ne vom apropia mai mult de barajul de sîrmă ghîmpată care ne închidea calea, cu atît va fi mai ușoară, la ora H, misiunea ostașului român... În ziua de 29 decembrie am atacat puternic, cu tot regimentul. După-amiază ne aflam de-acum nu departe de rețelele de sîrmă ghîmpată. Poate că civilii — civilii de astăzi — nu vor înțelege însemnătatea atacului povestit mai sus, dintr-o noapte cetoasă. Dar, la un moment dat se credea că după atîtea săptămîni de lupte grele în pusta maghiară, nu vom reuși, cu forțele de care dispunem, să ne croim drumul către una din porțile Budapestei. Ei bine, pe această nouă linie străbătută de Regimentul 1 dorobanți s-a concentrat în ajunul Anului Nou 1945 întreaga noastră divizie, în vederea străpungerii apărării Budapestei și pătrunderii pe arterele sale.

Ostașii și comandanții au fost felicitați de comandantul Corpului 7 armată română și drept recompensă pentru efortul făcut, au fost înlocuiți din linia înfrînt și retrași în comuna Nagytarcsa, la refacere.

Noaptea de Anul Nou 1945, cum ar veni Revelionul, eu și cu unitățile noastre am petrecut-o nu în linia înfrînt, ci retrași în rezerva diviziei, la odihnă. La Nagytarcsa, cele mai multe case erau întregi, așa că Revelionul l-am petrecut sub un acoperiș străin, toți acoperiți. Ne-am adunat în jurul unei mese, ce-l drept străin, dar totuși noastră. Eram — mă refer la ofițerii mei din comandament — militari de carieră, călîți în război, în așteptarea miezului nopții, s-ar fi convenit să fim relaxați. Nu eram... înțim relaxarea. Știam că după uciderea celor doi parlamentari ruși de către maghiari și germani, nici vorbă că Budapesta să se prindă fără mîna noastră. Eram — mă refer la amănunț, că ora H a operațiunii fusese stabilită pentru 1 ianuarie 1945... prima zi a Anului Nou. Inevitabil... Ne priveam în ochi cu aceeași încredere încărcată de dorul de cei cu aceeași...

1. Denumirea codificată a Corpului 7 Armată după 28.X.1944, ora 21

2. Denumirea codificată a Armatei 1 după 24.X.1944, ora 24

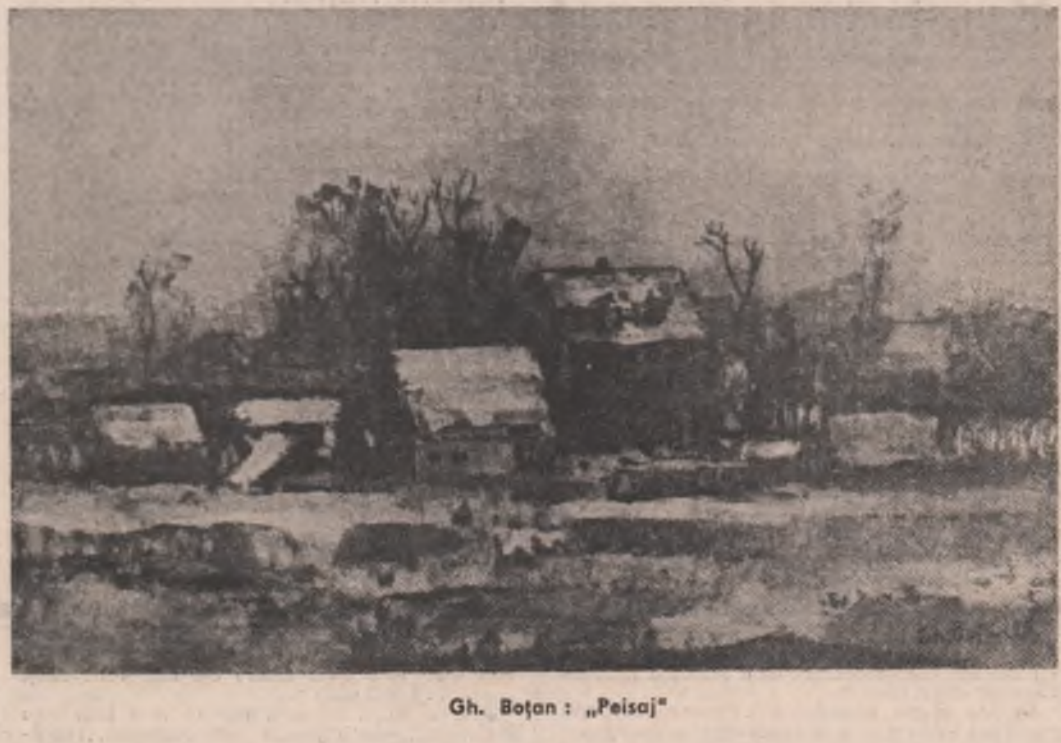
Sentimentul istoriei literare

drept să spun, pe la începutul anului 1958, încă în primele sale zile, cînd se pregăteau numerele așa numite de probă ale revistei „Lucafeărul”, cel puțin unii dintre noi, nu aveau cerc sentimentul istoriei literare la care participam, pe care o făceam. Jocul încesuș, căci dacă substituim acest eveniment teoriei jocului totul ni se părea un joc pasionant, la care mai toți din echipa entuziaști care-l avea în frunte ca principal animator periseră neuitatul Mihai Dragomir nuserăm parte, unul mai bine decît alții, pe cînd eram studenți ai Școlii de literatură și critică literară „Mihai Eminescu”, unde se tipărise, cu mijloace tipografice rudimentare, revista „Ani de ucenicie”, actul de naștere al generației literare care număra în rîndurile sale pe Nicolae Labiș, Ion Gheorghe, Doina Săliștan, Gheorghe Tomozei, Mihai Negulescu, Elena Dragoș, Mihaela Mavrodin ca să-i numesc mai întîi pe poezii cei mai marcanți, fără a uita însă numele unor prozatori ca Ștefan Luca, Marin Ioniță sau Al. Ovidiu Zota.

Zăruții fuseseră aruncate, vorba cezarului, așa că ne apucaserăm cu toată seriozitatea de lucru, cu toate că unii dintre noi nu știam dacă vom face parte din redacția care va avea cînslea de a tipări, sau de a-și înmuia condeiul de-a dreptul în „Lucafeărul”. În ciuda unor ostilități făcîse sau surde — să nu uităm că forțele clarvăzătoare din partidul comunistilor nu triumfaseră încă, nu venise anul 1965, anul celui de-al IX-lea Congres al partidului! — ne pususerăm serios pe treabă pregătind repetate numere de probă, unul mai bine decît altul. În ce ne mai privește, nu mă dădeam înlătur de la nici o solicitare, nu numai de colaborare, dar chiar de curierat.

Săptămîna de săptămîna, „Lucafeărul” își contura profilul așa cum într-un memorabil prolog îl definește Mihai Dragomir, alături de Aurel Martin și Ion Dodu Bălan. Prologul pe care-l invoc am prezentat ca un nemic mai prejos de Programul „Daciel literare” formulat de Mihail Kogălniceanu și colaboratorii săi apropiați. Amintind contribuția esențială a lui Mihai Dragomir, să nu-i uităm pe Nicolae Tăutu și Victor Tulbure, tovarășii săi de credință întru poezia patriotică.

Ceea ce aș vrea să se rețină de la început și că revista „Lucafeărul” în fruntea căreia s-a aflat la apariție și mult regretatul Mihai Beniuc a fost, de la început, o revistă de luptă, s-a constituit ca un instrument de luptă pentru o nouă renăscere a literaturii române, ceea ce a și reușit s-o realizeze — să mă lerte confrății de la alte publicații contemporane — de altfel ei înșiși colaboratori de nădejde ai „Lucafeărului”

Gh. Boțan: „Peisaj”

ca Nichita Stănescu de la „Gazeta literară” sau Ion Horea de la „Viața românească”.

Serind serialul „Poezii, cînd erau tineri”, și toți poezii erau tineri fie ca se numeau Tudor Arghezi sau Adrian Păunescu care debuta abia — am avut prilejul să evoc neamărate întîmplări semnificative din acei ani, unele petrecute la cancelul „Nicolae Labiș” un al doilea simbol meu arzînd al „Lucafeărului”. Tocmai de aceea mă abțin în a relatea alte și alte fapte demne de a fi reținute de istoria literară. Ceea ce nu înseamnă că ele nu stăruie, cu miezul lor de foc, în memoria mea, odată și odată vom avea răgazul să povestim totul.

În orice caz ceea ce trebuie subliniat în politica literară a „Lucafeărului” și strădania de a reuni în paginile sale toate forțele literare riguroase, de la Mihail Sadoveanu și Tudor Arghezi la Radu Bouraeanu sau Al. Philippide. Păstrează printre relicve sfînte inimii mele manuscrise semnate de Al. Philippide, de Maria Banuș, de Violeta Zamfirescu și, bineînțeles, de Mihai Dragomir. Regret că unele din ele, împunîndu-le unui poet profesor la o școală de agricultură, nu mi-au mai parvenit. Deși fără îndoială, dincolo de orice manuscris, mai scumpă mi-e amintirea obținerii unor colaborări de la marele învățător Tudor Vianu sau de la bătrînul prozator Ion Agărbiceanu.

Cum totdeauna mă voi nedumeri că am avut gînsă să public unele din primele poeme ale Constantin Buzea, ale Anii Blandiana sau Ioan Alexandru. Fiecare pagină publicată conține o întreagă istorie literară, după cum s-a dovedit

cu timpul. Avînd în vedere faptul că de la „Lucafeărul” am trecut în februarie 1966 la „Viața studentescă” se poate spune că roadele învățăturii abia acolo aveau să se vădească prin efortul personal de a concepe o revistă social-politică în plin proces de revoluționare a școlii superioare românești. Multe din talentele descoperite la „Lucafeărul” au continuat să colaboreze la „Viața studentescă” sau „Amfiteatru”, reviste irrudite „Lucafeărul” prin ele și viuziunea lor patriotic-revoluționară. Alte și alte nume deopotrivă de poeți dar și de publiciști s-au adăugat în sirul de lucrători, pe lângă Marin Sorescu, Nicolae Dragoș sau A. I. Zăinescu, au apărut Nicolae Dan Frunțelă, Mircea Florin Sandru, Monica Zvirjinschi. Dar să nu-l uit pe multilateralul ml de presă Tudor Octavian sau pe Octavian Stîreanu și Ion Cristoiu, ultimii doi din școala publicistică a Clujului.

Cluj de prodigos în instaurarea unui nou climat literar, cu adevărat revoluționar, a fost „Lucafeărul” ne dăm seama cu claritate în anii din urmă. Poate tocmai de aceea sentimentul cel mai puternic pe care-l retrăiesc evocînd începuturile din 1959 ale revistei „Lucafeărul” este cel al istoriei literare. Nu știu alții cum, îl parafrazez pe marele humulețean, dar pe mine acest sentiment mă convinge că generația noastră a cunoscut „ce alții n-or cunoaște”, acia care după noi s-or naste.”

Niculae Stoian

Grija părintească

Cu cît vă caut mai mult în trecut
Și-n depărtare,
V-adîncii rădăcini în pămînt
Și-n uitare.
Venii din cînd în cînd,
În gînd,
Ca o mustrare,
Să-mi amintiți de trecerea cea mare

Nu vrei nimic,
Cum n-ai vrut niciodată,
Alta doar
Că-ai rămas voi
Tot bunii cu noi,
O mamă-ngrijorată
Și-un tată
Cum n-a fost nimeni, niciodată
Și-mi pregății culcuș
Și-n lumea cealaltă...

Ion Dodu Bălan

Sufletul cuvintelor

Urmare din pag. 1

nonviolente, de tip armonic. Limbajul nostru relevă o predispoziție afectivă „trebuie să fie la noi și un fel de simți așa viața, de-a veni cu o anumită frăgezime și blîndețe în mijlocul lucrurilor”. Formid de la aceste constatări putem lesne înțui căleca specifică poeziei noastre, tiparul ei „sofianic” născut din „înțelepciunea de a vedea nu ostilitatea lucrurilor, nici fragilitatea lor în cadrul universalei dumsăanii ci frăgezimea vieții și a legăturilor dintre ele”. Au-torul, după cum vedem, furnizează preloase date despre metabolismul limbii noastre, concluzii ce pot genera o poezică românească fundamentată pe spiritul tradiției. Căci nu e lipsit de interes a afla pe ce cale rămînem autentici și cînd sîntem în pericolul de a ne îndepărta de esența noastră, atrăși de sîmenele unor mode efemere. Prin hermeneutica atentă a limbajului descoperim, altă, poarta spre modernitate conținînd un drum moștenit de secole. Reținem observația interesantă a autorului privind orientarea structuralilor limbii noastre în direcția organizației, fapt ce explică, de altfel, predispoziția imaginativă autohton pentru formele vii, opuse anorganicității și manierei mecanice. „Este aici — spune Noica — o pornire de a anula tensiunea și de a arunca punți între situații opuse”. Traducînd în alți termeni afirmările filozofului vom spune că nu șocul ei muzicalitatea și miraculosul guvernează sensibilitatea noastră artistică. E cazul să amintim că modernitatea și-a făcut nu o dată un titlu de glorie din atitudinea violentă și dizarmonică față de sensibilitatea umană. Estetica dezagregării este însă improprie spiritului nostru chiar și în perioadele de tranziție artistică, tranziție exprimată de regulă la noi prin aceluși „întru” rezolvator. „Afinitatea lui întru cu dezordinea devenirii — spune Noica — este cumpănită de afinitatea lui cu ordinea ființei; se întîlnește în particula aceasta un sens în același timp deformator, transformator și formator”. Este de văzut aici, prin adaptarea termenului, soluția unei poezii moderne, a unei atitudini novato-

DEȘTI RESISTANT

În aceste zile fierbinți, când revista adună în paginile ei treizeci de ani, se cuvine să ne gândim la ea nu ca la o simplă alcătuire de litere și hirtie, ci ca la o ființă vie spre care, de ani de zile, se îndreaptă gândurile și speranțele noastre. Dorința de dialog, de comunicare propriu-zisă, este altă de mare, încât, dincolo de fireasca ambție de a te vedea tipărit, rămâne nevoia de cunoaștere reciprocă, prietenească, durabilă, cu alții. Textele pot fi mai bune sau mai slabe, ele însă n-au cum să analizeze sentimentul de încredere care a făcut ca într-o zi, după îndelungi ezitări, să fie trimise redacției.

Bineînțeles, din acest dialog sînt excluși cei care se poartă cu noi, ca și cum ar fi de partea cealaltă a unui ghioș, unde sînt date informații și aprobări de lemn. Am mai spus-o și o mai spunem: nu sîntem funcționari, adică nu ne punem minciunile înaintea de a deschide scrisorile. Așa cum nici corespondenții noștri, ne place să credem, nu sînt niște inși care, în lipsa de ceva mai bun de făcut, produc literatură. Sînt unii și alții n-au decît un singur țel, credem, și anume de a adăuga literaturii în general, române în special, opere valoroase, demne de toată grija și admirația noastră.

SAVEA CASĂRE, București. Ești mai exaltată și dacă te poți dăruiește proză, fie ea și intimistă. Altfel ne pierdem vremea, nu? **ALANDALA, București.** Facem o excepție publicind acest pseudonim aiurea, pentru a declara că nu citim, refuzăm, pur și simplu, să citim ceva semnat astfel.

DUSA GHEORGHE, Mănești, Prabova. „Cu sute de degete m-a strins în brațe salcia pletoasă de la marginea riului Teleajen, încît mi-a fracturat sufletul și coloana înfrîntă a dragostei, m-a strins în brațe cu atîtă putere deosebită ar fi vrut să mă păstreze numai și numai pentru ea și, atunci cînd v-a fi nevoie de un prieten, să nu-l mai caute...” Etc., etc., etc. Cu alte cuvinte, sîntei îndrăgostit și bateți cîmpii. Altfel, cum să înțelegem enormitatea asta? „Am vrut atunci să mă spal de sudoarea (?) primului sîrut...”

IONEL PROTOPOESCU, București. „Azi n-am să scriu” — „Privesc lîterele mici și ciudate ca niște ierburii și mă tem că-ntr-o zi, scrisul acesta ar putea să m-acopere, lîterele ar putea să-mi devoreze trupul și hrănite cu mine să crească, să crească...”

Mi-e frică, învece să m-acund, azi n-am să scriu, mine nu, mi-e tare frică de tot ce rămîne aici, pe hîrtie, dar nu pot, nu pot și sînt nevoia acestei prelungești, acestei morți printr-un ierburii puțin mai tîrziu.

Si scriu, și scriu, și scriu, și simt cum mă trec, și simt cum rămîn mai puțin, mereu mai puțin.”

Ce ar fi să vă țineți de cuvînt? **ADRIANA GROSU, Ploiești.** Scrioarea e mai frumoasă decît proza, trimite (romantică și romanticoasă). Reproducem din ea: „Pînă acum lumea era formată, pentru mine, din «paginile» ei obisnuite și prea ușor trecătoare, dar acum a căpătat o nuanță de frează, de zvircolire necunoscută pînă acum. Dar ce este mai frumos, este faptul că revista «Luceafărul» a devenit pentru mine cartea de căpătîi, sîlașul de liniște și lumină al sufletului meu. Trebuie să mă scol, cînd încă soarele nu s-a trezit bine, pentru a putea să-mi ocup un loc în rîndul ce se formează la chioscul de ziare din cartier, pentru a putea să prind ziarul preferat.”

Am ajuns să citeș fiecare pagină cu «sufletul la gură», să mă bucur de fiecare sentiment de bucurie și izbîndă al omului care își poate deschide gîndul atît de larg și de concret.”

CATALIN RĂDULESCU, București. Înainte de a vă citi proza dvs. «Cazarma martirilor» am văzut filmul în care lucrurile se petrec adîmna. Să fie vorba doar de o coincidență sau de un plagiat? Ei?

EMIL GAVRILIU, Breasta, Dolj. Ne pare rău că v-ați îmbolnăvit „de niște maladii cardiovasculare care, după toate aparențele, mă vor face curînd să dau ortul popii (n.n. doamne fereste!)”. Ne pare la fel de rău că gîndiți așa.

„Nu mai corectez și din lînsă de timp și pentru că manuscrisul ar conține «pete» plictitoare. Cine e de meserie știe ce vreau să spun”. Cînd vă răzîndiți, trimiteți-ne și alte texte, corectate însă. Pînă atunci, mînturim că nu v-am înțeles. Foarte că nu sîntem de meserie. Din ferice aveți umor. Folosiți-l și în ceea ce vă privește.

VASILE ALEXANDRU, Tg. Jiu. Scrieți despre dv., foarte bine, nu vedem nimic rău în asta. Numai că scrieți slab, folosind multe clișee din literatura interbelică, inspirată de periferia marilor orașe. Ești mai aspru, tăiați tot ce vă prisoșește.

Julian Neacșu

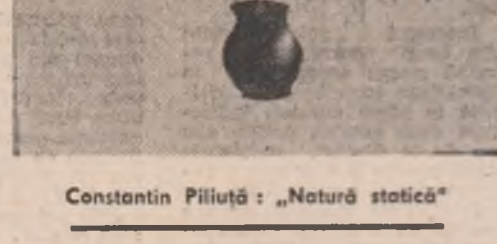
REMEMORĂRI „Leul în iarnă”

astfel apare văzut de departe: ca un leu cuprins de imprevizibilă iarnă, sarcastic și cărunt, singular sau inconjurat de adulțarii vremelnici, sprințnat și crinocen în aparență.

E elegant și athletic, mult mai tînar decît subsemnatul, și alura sa de fost boxer a băgat spaima în mulți autori și în mulți critici literari de varii vârste.

Vine îmbrăcat în alb ca un mire prezent benevol la o eventuală oficiere maritală. Sîta la masă și se gîndește (sau poate numai sîta, vorba ardeleanului) și în jurul său mișună prozești și prozete.

E din părțile Moldovei, deși, noi știm că se revendică aromân. Are o suflare de zeflemea care nu m-a impresionat niciodată.

Constantin Piliuță: „Natură statică”

Eu iubesc în el criticul fin, intelectualul subțire, fibra, linia, susținerea ilustrativă a ideilor sale și nu în ultimă instanță pe marele profesor care este Alexandru Piru. Nu știu de ce mi sînt vine să-i caligrafiez numele cu doi de „r”. Merită și grașind în stil personal birfeste pe toată lumea și chiar pe sine însuși. E abil, sarmant, conversativ, fin băutor (unde s-o fi ascuns Mateiu Caragiale?) agresiv în lipsă de partener, culant și, în sfîrșit, „un creator mare” domnule.

E atît de viu și inteligent încît îmi pare rău că nu-mi este tată.

Are onoruri universitare, profesor doctor docent și alte cele. Alexandru Piru sîdit de umbra

lui Călinescu căruia i-a fost elev și ucenic l-a redidat opera cea mai valoroasă a literaturii și simțirii românești. Peste întimplări de taină, peste subiectivismele inerente, ați făcut, domnule profesor, ceea ce trebuia.

În rest, în ce vă privește, sîntei liber ca un fluture! Critic fin, tenac cultivat, sedus de unele nume fără rezonanță, vă amuț că știu de ce nu m-ați băgat (ce termen?) în Istoria Dv. literară. Sî-mi pare rău și nu prea. Vă cunosc aproape bine. Știu că abia dispărut de la masă (de la masa din grădina scriitorilor) clamați cu inimitabilul Dv. ton: „Cine se crede Micu așa? Ce-a scris el? E un ardelean care se face că are umor, scrie parodii. Și pe mine m-a parodiat dragă...”

Scrie de toate și n-are nu știu ce talent! De acord! Dacă mă lăsam de parodii eram prezent în Istoria dumneavoastră literară, dacă nu mă lăsam tot așa era...

V-am văzut într-o zi posomorît și tăcut, nelînist și poate ușor mahmur (scuzati expresia) stînd singur sub umbra unui platan răcoros și mi s-a zis: „Iată leul în iarnă!”

Dacă există cineva (cineva deasupra grădiniilor pe care o știți) atunci, acel cheva să vă tîna multă vreme în puterea inteligenței scăpărătoare pe care o aveți. N-am să uit cum într-un an, la mare, orgolios și adolescentin, m-ați răous spre zori zilei după o discuție nocturnă asortată cu vin sec și mult sifon.

N-ați rivnit gloriile administrative, n-aveți datorii la Fondul literar „organul” Dv. critic funcționează ireversibil (cînd vreți) sîntei liber și fără moștenitori. Eu de asemenea sînt liber și cu dor de moșteniri. Astfel că, lăsați-mi mie cu străduțoarea Dv. fete, iconia activă, volubilitatea cordială, învătătura pe care puțîn au purtat-o și-au risolat-o atît de simplu dar eficient. Este ora 12 fix! (Era să zic trecute fix?). Mă gîndesc la dumneavoastră.

Ce faceți la această oră din noapte? Vulturii, ulii, corbii, cel nebăstori de ană (citit din Fânus Neagu) dorm pe prîpa risipiților celește. M-am uitat la Dumneavoastră și mi-am zis: „Iată un leu în iarnă. Mă bucur că există și trăiește atît de frumos, vîslînd prin multitudinea de „ofurii” scriitoriești, fîndînd ca un spadassin, atît ca un căpitan de corabie cu pinzele sus, cu ochii la Steaua polară.”

V-am mîntit ieri cînd v-am spus că m-am făcut un poet. Acum, în țina acestor noții canelure, înțeleg înșălat cum m-am priceput. Vei zice: „Ce-i chestia asta dragă Micu? Ce-nseamnă leul în iarnă? În primul rînd, atîta, că lei nu suportă iarna. Nu?”

Adevărat. Dar, totuși, sîntei un leu în iarnă și noi vă admirăm de departe și, uneori, ne este frică să ne apropiem prea mult. Mai ales, acum, după apariția acestui articol în care am vrut să vă demonstrez ce mult vă iubesc...

Mircea Micu

A APĂRUT Almanahul „Luceafărul” 1988

- Pași către Marea Unire
- Eminecu și prietenii lui
- România, pămînt al speranței
- Hăituirea și hăucirea Iugoslaviei
- Karate — arta nonviolentei
- Din nou în căutarea Atlantei
- O maldăie a secolului?
- Spișonaj economic
- S.F. și E.M. Cioran despre Mircea Eliade
- Hemingway — ca un iaur în arenă
- Urme de pași de stînci
- Blestemul farsanilor?
- Micrabii sau radioactivitatea?
- Sida în țesea cu lei
- Mirajul Hollywoodului
- Marilyn Monroe: Un miț clasă?
- Acești băieți minunți și picioarele lor tridimensionale
- Cuvîntele încreșcate
- Sfinx
- Georges Simenon: „O înșimplare cu Maigret”

CUMPĂNA

Poveste solară
În miezul soarelui stau orbii strînji,
ochi în ochi se priveș
fără clipire, fără osteneală.
Lumina soarelui
a doar durerea din privirea lor.
Cînd se vo stînge
această durere,
intorși asupra noastră,
ochii lor vor lumina lumea.

George Alboiu

mihai păsculescu

Navighez alături de umbră,
călcînd
pe firele de iarbă ce plîng
sub talpa mea.
Din depărtări, o rază de lumină,
împrăștie ceața.
Urcînd pe culmi,
stele ce cad,
îmi luminează trecutul,
numărînd trepte, coline, piscuri.
De acolo de sus,
îngîndurăd privesc toboganul,
Oare fost-am pe piscuri?

Statornica iubire

Curcubelee urcă-n culori,
pe cerul împede se reflectă talozuri
Filoane de aur, graminea
își dau mina cu Oltul.
Mureșul și Dunărea
Găsc oțita mireasmă-n
tine, tară, incit
sub statornica iubire ființa mea
privește într-o dulce ferice.
Aur toar cum își plămădești
piinea în albia dreaptă.

Ochi verzi

În urma ochilor tăi
lingă steaua ce se ridică
mă înșpica gînduri aprinse
adîncul îmi supără furtuna
speranța incintă vîntul
culeg perle răsase
ducîndu-le precum euforia mării.

Putere

Răcnește în umbra mea,
puterea,
așternută pe balanta vieții
în foșnetul ierburilor îngăbenite.

elisabeta băbeanu

S-o aduc în adîncul sufletului meu
Mingiață de somnul lui Orfeu
Neadîmînit în vîzduh, legănă de voluri
Metamorfozată într-o icoană fluidă,
Lut fulgerînd în lumină,
Gînd sfișiat de nevoia speranței,
Fluxul meru mai fierbinte.

Văzduh de Patrie

Văzduh albastru, lumini pretîndeni
destine inoripate străjuiesc
hotare,
policromie veșnică-n eter
Soare răsărit din roua griului.
Mă adăp Patrie la izvorul
iubirii și bunătății tale
ascultînd rostirea lutului
ce-mi grăiește în limba
acestei lumini.
Incandescenta cuvîntului mele
ce strălucesc pe drumuri și ceruri
cuprinse în inimă.

Memoria

O, tu cerule, adă-mi memoria Dunării
Cu meandre în dangătul cepotului din turle
mare

CRONICĂ

Urmare din pag. 5-6

tineri eu venit în grup la Cenaclul revistei Luceafărul, dar nu scriu unul cu mine altora, să fiecarea un specific al lui „în literatură gîndul este individual”. Mihai Ungheanu consideră că toți cei patru debutanți de astăzi trebuie încurajați, pentru că avem motive să-i încurajăm, scrierile lor ne dau aceste motive.

În încheiere, Nicolae Dan Fruntelețu își exprimă convingerea că, fiind tratați ca poeți

(criticați aspru uneori, primii și bunăvoință în ceea ce prezintă ca promisiune de viitor) cei patru protagoniști ai serii vor trage învățămintele de rigoare. „Literatura e un drum de unul singur, învățată să vă apărați cu versurile noastre, nu cu o destul de păguboasă mura de grup”, le recomandă în încheiere redactorul-șef al revistei Luceafărul, insistînd: „Să știți să vă apărați și de laude și de critici — dar mai ales de laude”.

Noul val de uniforme albastre și-a strîns, în încheiere, pinzele de pe cântări și s-a retras lășind în aerul Rotondei un miros proaspăt de cereale abia așternute pe hîrtie și care va mai reveni, desigur.

Luis Buñuel

ULTIMUL MEU SUSPIN

FRUMOASELE AMINTIRI

Intovărsit tot de Eluard, revin la «Gallimard» cu un ciocan mare ascuns sub impermeabil. Însă este prea tîrziu. Revista este deja tipărită.

Ultima hotărîre a fost ca revista Varietés să publice și ea scenariul lui Un chien andalou (și așa și a făcut), iar eu să trimit un număr de șaisprezece cîștigate partizene o scrisoare de «indignat protest» în care să afirm că am fost victimă unei infame mașinatuni burghize. Săpte sau opt zile au publicat scrisoarea.

Afară de aceasta, pentru Varietés și pentru Revolution surrealiste am scris un prolog în care declarăm că, după modul meu de a vedea, filmul nu era altceva decît o chemare publică la asasinat.

După un timp am propus arderea negativului filmului în piața Tertre din Montmartre. Așa și a făcut, fără să șovăi, vă jur, dacă s-a fi fost lăsat. Și chiar acum așa face-o. Nu m-ar fi deranjat să văd arzînd în micuța mea curte toate negativele și copilele filmelor mele. Mi-ar fi fost complet egal.

Propunerea mi-a fost refuzată.

Benjamin Peret era pentru mine poetul suprarrealist prin excelență: libertate totală, inspirație senină, originală, fără vreun efect cultural și recindec pe loc o altă lume. În 1929, Dalí și eu mîine citeam cu glas tare unele poezii de Gran Jeu și uneori ne prăpădeam de ris.

Suprarrealiștii își schimbă atitudinea cînd au văzut tablourile originale pe care Dalí le aduse din Spania. Imediat el a fost admis în grup și a asistat la reuniuni. Primele sale contacte cu Breton, care se entuziasma pentru metoda sa «paranoic-critică», au fost excelente. Înfluența Galei nu intrise să-l transforme pe Salvador Dalí în Avida Dollars. Trei, patru ani mai tîrziu, el a fost exclus din mișcare.

În cadrul grupului se formau nuclee, unitți prin afinități deosebite. De exemplu, cei mai buni prieteni ai lui Dalí erau Crevel și Eluard. Eu aveam o fire asemănătoare cu Aragon, Georges Sadoul, Max Ernst și Pierre Unik.

Pierre Unik, astăzi uitat, mi se părea atunci un tînar formidabil (eu eram cu cinci ani mai în vîrstă ca el), pasionat și strălucitor, un prieten foarte iubit. Era filul unui croitor evreu, rabin, ca și eu mai precis, și ateu convins. Între-o zi, l-am încunostîntat pe tatăl său despre dorința mea — dorință exprimată doar pentru a-mi scandaliza familia — de a mă converti la iudaism. Tatăl s-a arstat dispus să mă primească, însă în ultima clipă am hotărît să rămîn fidel creștinismului.

Petreceram împreună lungi serate, cu prietena sa Agnès Capri, cu o doamnă librar, ușor șchioapă însă foarte frumoasă ce se numea Yolanda Olivier, și o fotografă cu numele Denise, aceasta vorbînd și răspunzînd cu cea mai mare francheze posibilă la o discuție despre sex, și practicînd jocuri pe care eu le-aș califică drept libertine. Unik a publicat o carte de poezii, Le Théâtre des nuits Blanches, și o altă carte postumă. Conducea o revistă pentru copii, editată de partidul comunist, față de care eu mă simțeam foarte atras. În ziua de 6 februarie 1934, în timpul dezordinelor fasciste, purta într-o bască fragmente din crierul unui unctor ce murise strivit. A fost văzut intrînd în Métro, în fruntea unui grup de manifestanți care strigau. Politiă îi urmărea și au fost nevoiți să fugă prin tunele.

În timpul războiului, Unik a fost internat într-un lagăr de prizonieri în Austria. Cînd a aflat de înaintarea armatei sovietice, evadase pentru a se alătura ei. Se crede că a fost cuprins de o avalanșă și prăvălit într-o prăpăstie. Cadavrul său nu a fost găsit.

voce tare că lucrul acesta reprezintă o provocare intolerabilă, și că putea să-și pună altceva pentru a veni să ia masa la el acasă. Magritte sări în apărarea soției sale. Disputa — foarte aprinsă — a durat cîțiva timp, apoi încetă. Magritte și soția făcuseră un efort pentru a nu pleca înainte de sfîrșitul seratei. Relațiile lor se răciră cîțiva timp.

Breton putea da importanță exagerată de mare unor detalii pe care un altul le-ar fi trecut cu vederea.

Într-o zi leși din casă alergînd, pentru a răsturna cu lovituri de picior o ladă portativă a unui vizor ambulant de biblii.

Breton ura muzica. la fel ca mulți alți suprarrealiști, în special, opera. Inversîndu-mă să-i scot din cap această greșală, într-o zi am reușit să-i conving să mă însotească la Opera Comică, împreună cu alți membri ai grupului, bineînțeles, René Claire și Eluard. Se reprezenta Louise de Charpentier, pe care eu o cunosteam.

De-abia ridicată cortina rămînem înmărmuriți vîzînd decorul și personajele. Ceea ce vedeam nu aducea cu nimic cu opera tradițională care mie îmi plăcea mult. În scenă intră o femeie cu o superă și începe să cînte aria supei. E prea de tot. Breton se ridică și părăsește insolent sala, îndignat că și-a pierdut timpul. Cîțiva îl urmează. Eu desenezăm.

În timpul războiului, îl vedeam des pe Breton la New-York și, apoi, la Paris. Am rămas buni prieteni pînă la sfîrșit. În ciuda premiilor pe care le-am primit la diverse festivaluri, el nu m-a amenințat niciodată cu excomunicarea. Chiar mi-l-a declarat că Viridiana l-a făcut să plîngă. Ingerul exterminator, din contră, l-a cam dezamăgit puțin, nu știu de ce.

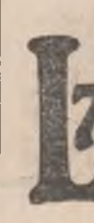
Prin anul 1955, m-am înțîntit cu el la Paris. Cum era puțin cam devreme, ne-am repetat să luăm un pahar cu vin. L-am întrebat de ce a fost expulzat din grup Max Ernst, vinovat de a fi obținut marele premiu la Bienala din Veneția.

— Ce vrei să-ți spun dragă prietene? — îmi răspunde. Ne-am despărțit de Dalí pentru că s-a transformat într-un nenorocit de negustor. Acum același lucru se întîmplă și cu Max.

O clipă rămîne tăcut — și eu văd pe fața lui o suferință profundă, autentică — apoi adăugă: — Este trist să fi obligat să recunoști, dragul meu Luis; însă scandalul nu mai există. Eu mă aflu la Paris cînd a murit Breton și am luat parte la înmormîntarea lui. Nedorînd să fiu recunoscut, pentru a nu fi obligat să stau de vorbă cu persoane pe care nu le mai văzusem de patruzeci de ani, m-am retras într-un colț, și m-am deghizat puțin, purtînd pălărie și mănuși.

A fost o ceremonie foarte scurtă care a decurs în deplină liniște. Apoi, fiecare s-a îndreptat care încotro. Regret că nimeni nu luase cuvîntul ca să spună cîteva cuvinte lîngă mormîntul său, ca un fel de adio.

În românește de
Esdra Alhasid

LIRICĂ FRANCEZĂ contemporană

F. J. TEMPLE

n. 1921

Fundament

Iată, e vremea reivirii berburilor după marile cosiri, vremea aducerii aminte a dulceleii cîntec din copilărie, aceluia obșirșii de departe venind fără oprire.

Sub licheni piatra își păstrează prospețimea; reinsufletește voci, la zgomotul pașilor furiași ai bătrînului copil, bizie precum stupul înspăimîntat de multitudinea anilor.

Drumuri pastorești

lui Jean Carrière

Prin vulețul viitorilor mării venea mireasma serpuțoare, mosul inșuos din lina atîrnînd a oilor și de jur împrejur elipele zidindu-se-n timp.

Behăitul dulce al mioarelor cu ugerete umflăte de lapte urca peste ușorul tropăi fără memorie sălăru de vocea omului și lătrăturile cîinilor pe lături, în clinchetul argintiu al acioilor.

Ci rumoarea venea și de la osemintele rociilor peste care treceau poteci erodate de vespiciile răsărituri atunci cînd se înalță mirosul de fum și cel de lină agățată prin mărcini.

Urmu apoi zeii cu părul cărbunui reflectînd sunetele tălăncilor : ciobanii ca niște prinți luminoși respirînd usucul berbecilor ; mereu spre marile orșii ale sudului vibrînd în beția dansantă a muștelor.

Ceas

Amintește-ți vara, vîntul nopților, străvezile fantome sub luna grea înundînd rîul anilor, acolo-sus, în podul cu fin chemările bufnițelor, aici-jos căderea dulce a unui măr peste frunzele moarte ale timpului.

și ceasul imposibil ordonînd tăcerea celor vii și a morților.

JEAN JOUBERT

n. 1928

Portret de om

Eu, Marcus Silesius, poet, m-am smuls lumii, și în pădure, în cea mai întunecată, mi-am înghițit colibă din ramuri. Departe de aici, în marile orașe, am strigat ca vîd aprindîndu-se focul și durerea, am prevestit uraganul și moartea. Dar cine să mă asculte? Doar niște nebuni, cițiva copii și o femeie care-și usca rufele și lacrimile. Ceilalți m-au disprețuit, m-au huiduit; și așa se falsifică chipul celor cu adevărat pe buze!

PREZENȚA ROMĂNEȘTI

Deschideri

apărut în editura L'Age d'Homme, cu sediul la Lausanne, primul volum din sistemul filosofic blagian, în traducere franceză L'Œon dogmatic (119 p.), termenii editoriale salutare, prin semnificația lui culturală, traducerea acestui prim studiu din Trilogia cunoașterii, cu care se deschide sistemul, pune în circulație universală gândirea lui Blaga, pe un făgaș mai promițător decît alie încercuturi și încercări anterioare, prin intermediul limbii franceze cu o arie de răspîndire destul de mare, dacă se au în vedere fie și numai țările francofone din Europa, Africa, Asia și America.

Œonul dogmatic a apărut în colecția editurii elvețiene intitulată Philosophia perennis. Imediat după pagina de gardă a cărții, editura anunță operele lui Lucian Blaga pe care intenționează să le publice în continuare. Sint menționate în următoarea ordine: Cunoașterea luciferică, Censura transcendentă, Orizont și stil, Spațiul mistic. Geneza metaforei și sensul culturii, Sfîntința și creație, Despre gândirea magică, Religie și spirit, Artă și valoare, Diferențialele divine, Ființa istorică, Experimentul și spiritul matematic, Conștiința filosofică, Aspecte antropologice. După cum se vede, ambițiosul proiect editorial cuprinde întreaga operă filosofică blagiană ordonată de autor, printr-o notă testamentară, în patru trilogii. Din motive specifice marketingului de carte în Occident, studiile din trilogii se publică în volume distincte.

Fără îndoială se cuvine pretuit efortul celor patru traducători, cercetători la un centru de studii aparținînd universității Sorbonne IV (veche Sorbona), de a transpune în franceză întreaga gândire filosofică a lui Lucian Blaga, descoperind echivalentele numerșilor termeni noi introdusi de el atît de masiv în operă, încît poate fi considerat nu numai creator al unui sistem filosofic profund inedit, ci și al unui limbaj original. Studiul introductiv constată că gândirea lui Blaga inaugurează, prin ea însăși, noul eon. Originalitatea filosofiei sale corespunde reinnoirii aduse de revoluția cuantică în fizică. Există o schimbare de metodă și de perspectivă față de postraționalismul cartesian, bazat pe bifurcarea res cogitans-res extensa, căreia Gabriel Marcel și mai tîrziu Jean Daniélou i-au sesizat „suficiența”. Filosofia lui Blaga a anunțat această schimbare din anul '30, anticipînd o adevărată revoluție în gândire, încă de la apariția primului volum al Trilogiei cunoașterii. Într-adevăr, este destul să ne gândim la ideile ce se degajă din principiile formulate de fizicienii (ca Heisenberg, sau Planck) în epistemo-

De atunci sunt locuitorul fîcerii : mă trezesc odată cu mistrișii, aștept cerbul în pragul împărăției sale, și îmbătrînesc în orșoiul meu, acele profetii atînguindu-mă-noef. Uneori, de pe un pisc, privesc în ceață depărtărilor : orașele-n carbonizate, cenușă, pulbere vînturată. — după Holbein —

Un cap

Un cap se zărește printre ramuri ; roșcat, cu pistrui negri, dar fără chip. Se umflă cuprinde pădurea și cerul. Cu groază îl strigă, îl așteaptă. Capul se forțează, s-ar zice, face în creștetul său moale un zgomot de noroi, parcă grohăind. Pentru noi vorbește, pe noi ne lubește ; ar mai trebui doar să-și invente o gură.

— după De Chirico —

Desen de Fernand Leger

Ce vad ei?

Niciodată paznicul No s-a aventurat altă departe prin noaptea plină de țesut de pene : liliaceu alinau capul ceșilor, furcăță pasării de pradă, vîntul se răsufla ură. Mai departe, în cerul lunar, asemeni unei citadelle cu ziduri grosolane, un singur ochi mare lucește ușor, în timp ce imensul reșuș al rociilor se tulbură ca o băstăzură malefică. Mici, aprăpate pierduți, omul și ciucele pipăie aerul, așteaptă ; umerii cad, trupul tremură. — după Goya —

JACQUES RÉDA

n. 1929

Marea

Un soare fix și alb străluce între ramuri. Fîcări subțiri arzînd înainte albastru puternic. Care de cealaltă parte a fațadelor se sprijină

Pe marea de mentă și liliac. Poate atunci ar suferi alergînd prea lute Pină la colțul străzii ; ploaia și vîntul, întreg spațiul, spumegînd asemenea unui taur Ale căru coarne sunt viitorul și lumina, Bizind iarăși ca în aceste dimineți Orbitoare de stele și de tăceri. Cînd noi am fi copiii preferați ai soarelui.

La tunul lui Massena

Cineva vorbește foarte departe în desimea timpului Iar cuvintele sale n-au un sens precis în nici o limbă : Ei trebuie să doarmă puțin, ei se potolească foarte simplu. În afară un cer distrat se reazămă de fațadele ce strălucesc.

Atunci s-apropie liniștite fantomele marilor Cînd treci ca vîntul și cînd înalți capul, Sorb mireasma plăcută a pipelor și a berei, Înflorînd uneori pahare cu gura lor nevăzută Sau se vede un rond de aer umed repede.

Se zice : „Este propriu-mi suflet care trece, Peste apa amoriții a zilei de iarnă Cu propria-mi viață”.

Piața Vendôme

Mereu totul în ordine rece pe cațifeaua cerească, În vitrine bijuteriile strălucesc, poate false, Aerul mînsat al nopții le pipăie prin ferestre Apoi se întoarce în piața goală unde, cu aceiași gest larg, Impodobește coloanele jepene între capiteluri. Distingi la etaj, prin ferestrele înalte, Umbră și colțuri aurite între perdele bogate. Este altă față a nopții, caverna ocrei Cu astrele moarte și luna văzută din spate Fără-de-număr și strălucite diamante și cristaluri.

Și atunci mergi ca un boț umit care pătrunde În sala casei de bani și simte că propriu-i creier Nu-i decît un cifru al codului de nepătruns al planelor.

PHILIPPE NADAL

n. 1955

Ceremonialul gradinii

lui Jean Joubert

Ca de obicei, te intri în grădină prin ultima poartă

cea care dă spre sud ; faci un semn ca brașul împingînd aerul și zici Eu sunt vîntul îndrăzneț și mă așez pe pămînt, în timp ce săpîmul grădinarilor, în labirintul camerelor, pregătise ceremonios prașpata lengerie, trandafirii care vor întîmpina zorii, cu toate că iarba-i răvășită Iar tufele de merisor călcaie asemenea unei livezi seduse în timpul anilor înfloriri

II Pufinul pămînt cenușiu ajunge zeului vrăjitor ce se apleacă naștea peste vasul cu apă întunecată spre a ne cerea chipurile. Fie furșii sufletul își strecoară eintecul printre frunze, ei alunecă din tocița de ascuți pe fiecare unealtă.

Și așezînd în brazdă ecuații celeste soarbe mireasmă și miruri din lunul somn al semnelor. Este respirația sa care zbucnește din salvie cînd mină-ți o atinge în treacă

Și într-o clipă nu mai este, spațiul înghițînd-o cu lăcomie

III

Da, bate la această poartă inima ta și intri în grădină

ca într-un mister al copilului care visează o pădure. Se amestecă laolaltă cu poteca printre bășile de ramuri rochia lui, (îpătul de aur al huburelor peste povîrniișii zilelor zefii împăcați. Și ca întotdeauna speră să te aștepte în prag și înaintea și iață sapele și stropitorile înșurîndu-se în onoarea ta Iar în tîndul gradinii ea alba licornă nispanăria trezindu-și lumina.

Tălmăciri de Radu Cărneli

Victor Botez

REVISTA STRĂINĂ

● SYLVIA PLATH (27 octombrie 1932 - 11 februarie 1962) una dintre remarcabilele poete ale secolului al XX-lea, a ținut ani buni la rînd un jurnal intim care figurează în cărțile postumele sale. Jurnalul s-a ășiriat aproape în întregime, nu se lipsesc din el decât însemnările din perioada primel încercări suzate de a se sinucide și din ultima jumătate de an te viață ! Însemnările care lipsesc au fost distruse de Ted Hughes, soțul ei „pentru a nu ajunge niciodată pe mîna copiilor”, după cum mărturisea el. Forma finală a jurnalului a fost îngrijită de soțul ei, poetul Ted Hughes, „singurul bărbat din lume pe care-l-am iubit și lînga care am putut să trăiesc”, după spusele poetei.

Poezia Sylviei Plath nu poate fi înțeleasă pe deplin fără însemnările ei din jurnal. Acestea conțin o privire necrutătoare asupra ființei ei, a

relațiilor cu tot ce a înconjurat-o. Cităm din jurnal, însemnarea din 5 septembrie 1951 : „Nu iubesc, nu pot lubi pe nimeni în afară de mine. Este foarte șocant să recunosc acest lucru. Nu am în mine nimic din dragostea ei egoistă, Nimio din dragostea practică ce se stinge cu înțelul. Sint capabilă să-l iubesc pe cel care oglindește propria mea lume. Tmi doresc din înimă să existe o conștiință absolută, o persoană în care să spună lucruri adevărate. Problema mea fundamentală, născută din tuberia mea egoistă, este geloza. Sint geloasă pe bărbat — o ură periculoasă, pătrunzătoare, care poate, cred, produce corozivitatea oricăror relații. O ură-născută din dorința de a fi activă, de a munci și de a nu fi pasivă. Urăsc la bărbai libertatea lor corporală, capacitatea de a trăi două vieți : de a face carieră, și, în același timp, de a avea o viață de familie. Dar nu sint numai geloasă, sint și mîndră și trufașă...”

● CRITICA LITERARĂ SUEZĂĂ apreciază că monografia August Strindberg datorată lui Olof Lagercrantz și apărută la editura Wahlström Wit-

Alf Lombard despre limba română

marele romanist din Lund, (Suedia), profesorul Alf Lombard, este și un mare prieten al limbii române, al filologiei române, cea mai autorizată voce din afara spațiului nostru, cel mai sagace ochi îndreptat permanent asupra spațiului viu al limbii noastre. Desi departe de noi, în singurata bibliotecă sale din Lund, din Neermans väg 16, profesorul întretine un dialog evasivoides cu limba română, încorporată în miile de lucrări științifice și în miile de opere literare românești strîns cu voluptate de trezorii într-o viață consacrată romanistici și romanisticii. O vastă marea de lucrări fundamentale despre limba noastră, opere care s-ar cuveni editate și la București, pentru a îmbogăți în replică bibliotecile de la noi.

În imagine : Alf Lombard într-un dialog cu scriitorul Paul Anghel.

Interesul universitarului din Lund pentru limba română merge ușori pînă la urmăria contribuțiilor rîspite în presa noastră, indiferent dacă acestea provin sau nu de la filologi. Indiferent dacă provin din presa științifică sau din presa literară. Prieten cu savantul, cu care poartă un îndelung dialog epistolar, scriitorul Paul Anghel i-a trimis profesorului din Lund un text publicat în revista „Ramuri” din 15 VII 1987 — „O nouă teorie sintactică”, de prof. Gh. Bosianu — cu rugămîntea de a-și formula opinia. Este într-adevăr vorba de o nouă teorie sintactică ? A întrebă epistolarul. Răspunsul lui Alf Lombard nu s-a lăsat mult așteptat. Un răspuns scurt și

dens, pătrunzător și elevat, pe care revista noastră își face o onoare din a-l publica. Nu însă înainte de a reproduce cîteva rînduri din scrisoarea către Paul Anghel, care dau expresie sentimentelor de eufuziune cu care savantul suedez își îmbrăpășează prietenii din România : „Mult stimați și dragă domnule Anghel, Minunata dv. scrisoare din 13 V mi-a făcut o imensă plăcere și vă mulțumesc din inimă pentru ea — ca și pentru articolul lui Gh. Bosianu. Prea amabilele dv. rînduri mi-au amintit de întîlnirile noastre la București, de neuitat pentru mine — la Asociația „România”, la startul dat de dv. și de amicului nostru Virgil Cândea, al superbei reviste „Tribuna României” — în splendida casă unde dv. și onorata doamnă Anghel m-ați primit în mod atît de cordial — la Salla Dalles, la hotel, la aeroport etc. Impresia mea despre articolul trimis am încercat s-o rezum pe fila anexată. Dacă ar fi publicat, aș primi cu plăcere numărul respectiv al revistei. Cu sincera urări de sănătate și de bine și cu devotat afectuozitate, al dv. devotat, Alfred Lombard.” Multumindu-i profesorului Alf Lombard pentru contribuția destinată revistei noastre, sintem obligați să recu-pitulăm, pentru cititori, termenii problemei, drept care ne îngăduim să reproducem parțial articolul prof. Gh. Bosianu, urmat de replica de autoritate a savantului din Lund.

O nouă propunere sintactică?

În esență, propunerile noastre de completare — sau de calificare — a sintaxei cuprind cîteva noi unități sintactice, pe care le-am numit subiectul prim, subiectul secund și modul subiectiv ; și stabilirea, în funcție de aceste noi unități sintactice, a unui număr redus — și fix — de raporturi de determinare în cadrul propoziției. De ce este nevoie de aceste noi unități sintactice ? Este nevoie, fiindcă, după opinia noastră, unitățile sintactice existente sint (cum voi demonstra îndată) puține, sau (cum iarăși mă voi strădui să demonstrez) cu denumiri improprii, avînd ades ca efect definiții empirice, descriptive, nu ca efecte de determinare. Să demonstrăm, cu voia cititorului, prin cîteva exemple : I. Dar am promis niște exemple. Iată două definiții ale complementului, de largă circulație în actualele gramatici : „Complementul este partea de propoziție care determină verbul, adjectivul, adverbul și interjecția cu funcție de predicat și „Complementul este partea de propoziție care determină predicatul”. Într-o propoziție ca „omul muncește bine”, muncește, în raport cu complementul bine, ar fi, după aceste definiții, sau verb sau predicat. Dar muncește nu poate fi verb (care e o parte de vorbire), fiindcă un cuvînt, în momentul plasării lui într-un raport de determinare, încetează să mai fie parte de vorbire, adică un cuvînt izolat, el devenind parte de propoziție ; deci capătă funcție sintactică de subiect, atribut, predicat sau complement. De asemenea, muncește nu poate fi nici predicat, întrucît cei doi termenii ai raportului de determinare sint două părți de propoziție contrare (una determinabilă și alta determinantă), iar nu două părți de propoziție determinante (de același fel), cum sint predicatul muncește și complementul bine. Așadar, muncește în raport cu complementul bine, nu poate fi nici verb, adică parte de vorbire, nici predicat, adică parte de propoziție determinantă, ci — în definiția noastră — subiect secund, adică parte de propoziție determinabilă. [...]

Detailînd, ajungem la concluzia că în orice serie de cuvînte subordonate unele altora sint trei termeni : primul, care este subiect prim ; ultimul, care este mod ; și al treilea, intermediar, care este, în această serie, și mod și subiect secund ; mod, față de un cuvînt supraordonat, și subiect secund, față de un cuvînt subordonat. De pildă, în propoziția „omul muncește bine”, primul termen, omul, este subiect prim, ultimul termen bine, este complement (mod), iar al treilea termen, muncește este în același timp și predicat (mod), și subiect secund ; predicat (mod) în raport cu subiectul prim omul și subiect secund în raport cu complementul (modul) bine.

Gh. Bosianu

ALF LOMBARD: Omul muncește

gramaticienii romani din antichitate numeau „predicatul” partea verbală a unei fraze, pe cînd acela care săvîrșește ceea ce e exprimat partea verbală era pentru ei „subiectum” (cuvîntul e o traducere a termenului grecesc corespunzător). Acești doi termeni au fost relații de filozoful francez Nicolas Oresme în secolul XIV, și s-au răspîndit în tot Occidentul. Dat fiind că partea verbală constituie ceea ce se spune despre subiect, forma „predicant” ar fi fost, drept vorbind, mai potrivită. Asupra chestiunii raportului dintre cele două părți principale ale frazei, și în general despre terminologia elementelor care formează împreună o unitate sintactică, s-a oprit prof. Gh. Bosianu în numărul din 15 VII 87 al revistei „Ramuri”. Distanța e mare între Europa sudestică și Europa nordvestică, și abia acum am cunoscut articolul Acesta e interesant, dar merită cîteva observații, ceea ce pare indicat și prin semnul de întrebare care însoțește rubrica lui, „O nouă teorie sintactică ?” Nu știu dacă în interval altcineva a discutat în coloanele acestei părerile d-lui B. Rog redacția revistei să surprine repetițiile mele eventuale, neintenționate.

După teoria lui G.B., muncește, în fraza menționată, este o „parte de propoziție determinabilă” și poate fi numit nu numai „predicant” ci și „mod” (termen ocupat într-altă parte și de aceea puțin potrivit în cazul de față, după noi). După G.B., ca și după cel mai mulți, predicatul determină subiectul. As adăuga că și inversul ar fi ușor de susținut : fraza din rubrica noastră ne vorbește și de muncirea (munca) unui om și de un om care muncește. Muncește, ne spune G.B., poate avea și el un element subordonat, de ex. bine, omul muncește bine, și merită atunci, în raport cu acest complement, o a treia denumire, anume „subiect secund” ; omul, atunci, e „subiect prim”. Autorul continuă : numai predicatul „are înțeles temporal”. Am putea să precizăm : în limbile noastre obișnuite, da ; ele nu sint în măsură să exprime ca ideea cuprinsă într-un substantiv aparține numai prezentului, sau numai unui timp trecut sau viitor. Dar așa ceva e ușor de imaginat. Poate fi și exprimat : F. Barnum, în „Inuit language” (Boston, 1901, § 63), ne informează că limba eschimosă din Alaska poate, prin sufixe adăugate substantivului care înseamnă „fum” (în general), de exemplu, exprima și idel ca „ceea ce a fost fum”, „ceea ce va fi fum”. Dacă am înțeles bine, G.B. consideră că denumirile unităților frazei sint improprii și trebuie schimbate : în loc de subiect trebuie spus în anumite cazuri „subiect prim”, în loc de predicat „mod” sau „subiect secund ne substantive”, în loc de complement „subiect secund substantival”. Motivarea nu e cu totul clară. Închei și eu cu un semn de întrebare : de ce nu ajung termenii obișnuiți ?

Autorul monografiei surprinde în cartea sa momentele cheie ale vieții și operii lui Strindberg, oferind cititorului o lectură plină de elemente și împliniri noi. ● PE DATA DE 15 IULIE se împlinesc 55 de ani de la apariția revistei de literatură „Varlik” din Istanbul. Inițiată de cunoscutul om de cultură turc, Yasar Nabi Nayir, un bun prieten al țării noastre și continuată de poetul Kemal Ode, de-a lungul existenței sale publicația a funcționat ca un focalizator al valorilor reale ale literaturii turce. Revista a dedicat numeroase pagini literaturii din România, încercînd să cuprindă toate generațiile. Dintre scriitorii și poeții români ale căror povestiri și poezii au fost prezentate în aceste pagini reamintim pe Mihai Eminescu, Zaharia Stancu, Li-viu Rebreanu, Eugen Barbu, D.R. Popescu, Nicolae Labiș, Marin Sorescu, Nicolae Dragoș, Nicolae Dan Frunțelău. În numărul din lunie a apărut o amplă prezentare a scriitorului Geo Bogza și se află în tipar o pagină cu poezii semnate de Lucian Avramescu. Consemnăm cu satisfacție continuitatea revistei prietene „Varlik” prin decenii.

Luceafărul Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA

Rodactor șef : Nicolae Dan Frunțelău Mihai Ungheanu (rodactor șef adjuncț) A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 96 Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII